

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYON
TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
13 Şubat 2019 Çarşamba

Sayfa

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'nun görüşülme sürecine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Rabia Arabacı Kariman'ın Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık raporunun görüşülmesi sürecine ilişkin açıklaması

2.- Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç'un Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu hakkında sunumu

IV.- KARMA KOMİSYONLAR

A)KONU

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'na ilişkin görüşmeler

V.- ALT KOMİSYONLAR

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak için alt komisyon kurulması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN KURULU
KARMA KOMİSYON

2'nci Toplantı
13 Şubat 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 11.06'da açıldı.

Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'nun görüşülme sürecine ilişkin bir açıklama yaptı.

Yasama Uzmanı Rabia Arabacı Kariman tarafından, Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık raporunun görüşülmesi süreci;

Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç tarafından Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu; Hakkında birer sunum yapıldı.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'na ilişkin görüşme yapıldı.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak için alt komisyon kurulması kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 12.43'te toplantıya son verildi.

13 Şubat 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.06

BAŞKAN : Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail TAMER (Kayseri)

SÖZCÜ: Zülfü DEMİRBAĞ (Elâzığ)

KÂTİP ÜYE: Fehmi KÜPÇÜ (Bolu)

BAŞKAN – İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun değerli Başkanı, değerli Komisyon üyelerimiz; toplantı yeter sayımız vardır.

Karma Komisyonumuzun 27’nci Dönem 2’nci toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır ’ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu ’nun görüşülme sürecine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Kamu Denetçiliği Kurumumuzun 2018 yılı raporu istediğimiz tarihte tarafımıza gönderilmiştir. Raporu görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu vesileyle Komisyonumuza katılan Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız ve üyelerini, değerli bürokratları, İnsan Hakları Komisyonunun değerli üyelerini, Dilekçe Komisyonumuzun çok değerli üyelerini, değerli bürokratlarımızı ve basın mensuplarını selamlıyorum, hoş geldiniz. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Kamu Başdenetçimiz, denetçilerimiz, basın mensuplarımız ve katılımcılar; bilindiği üzere, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu gereğince Komisyonumuz Dilekçe ve İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşmakta ve Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı Karma Komisyonunda Başkanlık Divanı görevini yürütmektedir. Karma Komisyonun görevleri esas itibarıyla iki temel başlık altında toplanmaktadır. Bunlardan birincisi, her yıl Komisyonumuza sunulan Kamu Denetçiliği Kurumu Yıllık Faaliyet Raporu’nun görüşülmesi, ikincisi ise “Seçim” başlığı altında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulmak üzere Kamu Başdenetçisi adaylarının belirlenmesi ve kamu denetçilerinin seçilmesidir. Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporunun görüşülmesini daha evvelki dönemlerde birlikte yaptık. Bugün yeni gelen, her iki komisyona da yeni üye olan arkadaşlarımızın da hatırlaması için bu konudaki süreci bir kere daha takdirlerinize sunmak istiyorum. Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık raporunun görüşülmesi süresini uzman arkadaşımız size sırasıyla bir okuyacak.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Rabia Arabacı Karıman’ın Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık raporunun görüşülmesi sürecine ilişkin açıklaması

YASAMA UZMANI RABİA ARABACI KARİMAN – İlk Başdenetçinin 5 Aralık 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, ilk kamu denetçilerinin ise 11 Aralık 2012 tarihinde Karma Komisyonunda yemin etmeleriyle birlikte fiilî kuruluşu gerçekleşen Kamu Denetçiliği Kurumu, 6328 sayılı Kanun’un 22’nci maddesi uyarınca her takvim yılı sonunda yürüttüğü faaliyetleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak takip eden yılın ocak ayının son gününe kadar Karma Komisyonuna sunmakla görevlidir. Geçmiş yıllarda oluşan teamül çerçevesinde yıllık raporların Karma

Komisyonunda görüşülmesi sürecini kısaca özetleyecek olursak; öncelikle, Kamu Başdenetçisi tarafından kurumun yıllık faaliyetleri hakkında Karma Komisyona sunum yapılmaktadır; ardından, yıllık rapor üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere 9 üyeden oluşan bir alt komisyon kurulmaktadır. Bu alt komisyonunda siyasi parti gruplarının Karma Komisyondaki parti gruplarının toplam sayısı içerisindeki yüzde oranı dikkate alındığında, AK PARTİ'ye 5, CHP'ye 2, HDP ve MHP'ye 1'er üyelik düşmektedir. Üçüncü aşamada, yıllık raporu ayrıntılı bir biçimde inceleyen, denetçileri dinleyen, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendiren ve gerekli diğer işlemleri yapan alt komisyon hazırladığı raporu Karma Komisyonumuza sunmaktadır. Son olarak Karma Komisyonunda alt komisyon raporunun benimsenmesi ve ardından yapılan değerlendirmelerle birlikte nihai şeklini alan Karma Komisyon raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmaktadır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

1.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'nun görüşülme sürecine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN – Değerli üyeler, arkadaşımızın da okuduğu gibi, öncelikle yıllık rapor hakkında Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımızın sunumunu dinleyeceğiz. Ondan sonra -sayıları, oranlarını arkadaşım okudu- alt komisyon kuracağız, daha sonra alt komisyon bu raporu detaylı inceleyip gerekli görürse denetçileri dinleyerek muhatap olduğu insanları, şikâyetçileri dinleyerek raporunu yazacak, yine Karma Komisyona takdim edecek, burada bir kere daha inceleyeceğiz, ondan sonra da Genel Kurulda bunun görüşülmesinin takipçisi olacağız. Süreç bu şekilde işleyecek.

6328 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi gereğince Karma Komisyonumuzun ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına raporunu sunması gerekmektedir. Bu konuya biraz açıklık getirmek istiyorum. 31 Martta yapılacak yerel seçimler dikkate alınarak yıllık raporun görüşülmesi ve alt komisyon raporunun bize gelmesiyle ilgili süreyi belirlememiz gerekiyor. 2018 yılında yürüttüğü faaliyetlerle ilgili Kamu Denetçiliği Kurumunun raporunu kapsayan rapor, 30 Ocak 2019 tarihinde yazı ekinde bize sunuldu. Şu durumda tatil ve ara verme dönemleri hariç olmak üzere 30 Mart 2019 tarihine kadar belirtilen teamüller çerçevesinde görüşmelerin tamamlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına raporumuzun sunulması gerekmektedir. Tekrar ediyorum -ara verme ve tatil durumları dışında- seçim nedeniyle muhtemelen Meclisimiz ara verme veya tatile girecek, dolayısıyla süreler tekrar değişecek, burada alt komisyonun çalışma süresi biraz daha uzayacak gibi görülüyor. Bu gelişmeleri de bilahare Meclisin aldığı karardan sonra sizlere yazıyla bildireceğiz.

Bir konuyu daha açıklamak istiyorum. Daha evvel biliyorsunuz 2013, 2014, 2015 ve 2016 yılı Kamu Denetçiliği Kurumu raporları her yıl Meclis Genel Kurulunda görüşülmemişti. Meclis Genel Kurulunun yoğunluğu, erken seçim kararı alınması, araya giren başka nedenlerden dolayı normalde İç Tüzük gereği her yıl yapılması gereken bu çalışma Genel Kurulda yapılamamıştı. Geçtiğimiz dönemde burada bir sistem kurduk ve Kamu Denetçiliği Kurumu, Meclis Başkanlığı, ortak çalışarak her yıl raporun Genel Kurulda görüşülmesi ve gündemde olan konuların fazla ileri zamanlara kalmadan usulünce incelenmesini sağlamış olduk. Bu konuda Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Meclis Başkanlığına ayrıca teşekkür ediyorum. İnşallah 2018 yılı raporumuz da yine süresinde Genel Kurulda görüşülecektir, bu konuda katkılarınızı da bekliyoruz.

Şimdi, Değerli Başkan, değerli üyeler; 2018 yılı yıllık raporu üzerinde görüşmelere geçiyorum. Gündemimiz gereği öncelikle Sayın Başkanın 2018 yılı raporu hakkında bize toparlayıcı, kısa bir özet sunmasını istiyoruz. Hazırlıklarını bize daha önce gönderdiler, biz biraz okuduk, vakti olan vekillerimiz de belki incelemişlerdir, kendisinden sunumu dinleyeceğiz.

Ben öncelikle iki konudaki memnuniyetimi belirtmek istiyorum Sayın Başkanım, değerli

milletvekilleri. Kamu Denetçiliği Kurumunun çalışmalarını çok yakından takip ediyoruz hem bize gönderdikleri bültenlerden hem sosyal medyadan hem de basından. Gerçekten kurulduğu günden bugüne kadar yapılan çalışmalar dışında son bir iki yıldır yapılan çalışmaların son derece başarılı olduğu ve karşılık bulduğunu özellikle görüyoruz. 2013 yılında idarenin kararlara uyma oranı yüzde 22 iken 2018 yılında -büyük bir memnuniyetle söylüyorum ki- yüzde 70'e ulaşmıştır. Bu, Kamu Denetçiliği Kurumunun ve Sayın Başkanın ve denetçilerin, oradaki bürokrat arkadaşların başarısıdır. 2018 yılında bu oranın yüzde 70 olarak gerçekleşmesi hem vatandaşlarımız için hem bu yapıyı Türkiye'ye kazandıran bizler için büyük bir başarıdır diye düşünüyorum, tekrar emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Verilen tavsiye kararlarının ve kısmen tavsiye kararlarının da 2013-2017 yılları arasında rakamı 729 iken 2018 yılında bu rakamın 946 olduğunu tespit ediyoruz. Bu raporu incelediğinizde siz de bunları göreceksiniz. 2013-2017 yılları arasında toplam 700 küsur olan rakam sadece 2018 yılında 946 olmuş ki bu kurumun başarısını gösteriyor, ben bu konuda tekrar teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Şimdi, Sayın Başkanımızdan raporu hakkında sunumunu dinlemek üzere sözü kendisine bırakıyorum.

Buyurunuz efendim.

III.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç'un Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu hakkında sunumu

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Ana Komisyonumuzun Değerli Başkanı, İnsan Hakları Komisyonumuzun Kıymetli Başkanı, değerli milletvekilleri, saygıdeğer denetçi arkadaşlar, kurumumuzun değerli mensupları ve basınımızın kıymetli temsilcileri; sözlerime başlarken şahsım, arkadaşlarım ve kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında Sayın Başkanımız raporu beş dakika içerisinde özetledi. İzniniz olursa ben de hızlı bir şekilde ifade etmek istiyorum. Efendim tabii, biz arkadaşlarla seçildikten sonra kurumun tanınırlığını artırmak için olağanüstü bir çaba sarf ettik. Yalnız bizden önce görev yapan Başdenetçi Nihat Ömeroğlu ve arkadaşları da kurumun kurulması, binanın bulunması, personelin alınmasında onların da olağanüstü bir çabası olmuştu, huzurunuzda ben kendilerine de buradan teşekkür ediyorum.

Efendim, malumlarınız olduğu üzere, 2010 yılındaki Anayasa değişikliğinden sonra Anayasa'nın 74'üncü maddesinde anayasal bir kurum olarak Kamu Denetçiliği yer aldı. Ardından da 6328 sayılı Kanun 2012 yılında oluştu ve 2013 yılında da kurum şikâyetleri almaya başladı. Kamu Denetçiliği Kurumunun ana görevi, idarenin hizmetlerinin kalitesinin artırılması, iyi yönetim ilkelerinin yerleşmesi, insan haklarının gelişmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması, şeffaf, hesap verebilir insan odaklı bir idarenin oluşması ve hak arama kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulunmak şeklinde özetlenebilir. Biz arkadaşlarımızla beraber sizlerin oylarıyla 2016 yılının sonunda seçilerek göreve başladık ve yansıda da arkadaşlarımız görünüyorlar.

Kamu Denetçisi Yahya Akman Beyefendi: Orman, su işleri, şehircilik, adalet gibi konularda gelen şikâyetleri inceliyor. Yine denetçi arkadaşımız Arif Bey: Eğitim, gençlik, spor, bilim, sanattan gelen şikâyetleri inceliyor. Saadetin Kalkan Bey: Kamu personelinden gelen şikâyetleri inceliyor. Özlem Tunçak Hanımefendi: Çalışma, sosyal güvenlik, insan hakları, kadın hakları, çocuk hakları gibi konularda gelen şikâyetleri inceliyor. Hüseyin Yürük Beyefendi: Ulaştırma, basın, iletişim, mahalli idareler, ekonomi ve maliyeden gelen şikâyetleri inceliyor.

Yine yansıda kurumumuzun teşkilat şeması görülmekte, onun üzerinde durmayacağım.

Personel ve bütçeyle ilgili biraz ayrıntılı bilgi vermek istiyorum izninizle. Kurumumuzda 140 kadrolu görevli bulunmaktadır, 80 sürekli işçi bulunmaktadır, 3 sözleşmeli personelimiz, 22 de kendi alanında uzman olan görevli personelimizle birlikte toplam 245 kişiyle çalışmaktayız. 2018 yılı bütçemiz 22 milyon 903 bin lira. Bu bütçenin 22 milyon 870 bin 462 lirasını harcadık, hemen hemen tamamına yakını harcadık. Bu bütçemizin yüzde 70'ini personel gideri ve SGK primleri oluşturmakta yani geri kalan yüzde 30'la bu faaliyetleri sürdürmeye devam ediyoruz.

Efendim, şikâyete ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunmak istiyorum. 2018 yılında 17.580 başvuru almışız ve yine 2018 yılında 17.615 karar vermişiz yani aldığımız şikâyetten daha fazla karar vermişiz. Tabii, 2017'den 2018'e intikal eden 4 bin dosya vardı, onu da ifade etmek istiyorum.

Bizim efendim, dünyadaki ombudsmanlıkların temel sıkıntısı başvurulardaki kabul edilebilirlik oranı veya başvurunun kalitesi. Şunu memnuniyetle ifade etmek istiyorum: Bize yapılan başvuruların yüzde 23,31'i kabul edilebilirlik oranında, diğer Avrupa ülkeleriyle kıyasladığımızda biz öndeyiz. Bu başvurulardan 2.498'i dostane çözümle, 946'sı tavsiye kararıyla olmuş. Yani kuruma yapılan kaliteli başvurularda, kabul edilebilir başvurularda bizim sorun çözme kapasitemiz yüzde 84'e ulaşmış. Bu da memnuniyet verici bizim açımızdan. Efendim, yazılı başvuruların dışında 97.558 yüz yüze görüşme, elektronik ortamda iletişim veya telefonla 100 bine yakın insanımıza yardım etmişiz, rehberlik yapmışız, hukuki danışmanlıkta bulunmuşuz.

Efendim, şikâyetlerin incelenme süreci tabloda görünüyor, ben onun üzerinde durmayacağım fazla. Sadece şunu belirteyim: Bir şikâyet dilekçesi bizim kayıtlarımıza girdikten sonra altı ay içerisinde karara bağlanmak zorunda, yaklaşık olarak yüzde 98 oranında bu süreyi aşmıyoruz, süresi içerisinde bunu gerçekleştiriyoruz. Ancak raporumuzda da belirttiğimiz bazı kurumlar veya bakanlıklar var, bu bakanlıklardan bilgi, belge almakta zorluk çekiyoruz. Yazılarımıza rağmen, şifahi uyarmalarımıza rağmen zorluk çekiyoruz, altı ay bazen bundan aşıyor, bazen de dosya çok kapsamlı oluyor, birlikişiyi incelemek, şahit dinlemek gerekiyor; yani yüzde 2'lik sapma da olsa yüzde 98 oranında bir başarımız var.

Efendim, bu tabloda da yıllar itibarıyla başvurular görülüyor. Kamu Denetçiliği Kurumuna kurulduğundan bugüne kadar toplam olarak 59.567 başvuru yapılmış. Dönemsel olarak karşılaştığımızda, özellikle 2016'da 5.519, 2017'de 17.131, 2018'de 17.585; yani her dönem artarak giden bir başvuru var. Bu da vatandaşımız tarafından kurumun daha tanınmasıyla alakalı bir husus.

Alanlarına göre şikâyetler, başvurular dağılımı tabloda görülüyor efendim. 1'inci sırada kamu personel rejimi, yani kamuda çalışan milyonlarca insanımız var -taşeron işçiler de kadroya alındı; bunlar 5 milyona yaklaştı- bunlar her sene 1'inci sırada ve 2018'de de yüzde 26,76'yı buluyor; çalışma ve sosyal güvenlikle ilgili oran yüzde 24,56 civarında; ondan sonra öğretim, gençlik ve spor geliyor ve 2018 yılında bu oran yüzde 11,82 oldu. Efendim, bu, sevindirici bir husus çünkü 2017 yılında eğitim alanından gelen şikâyet oranı yüzde 26 idi. Arkadaşlarımızın çalışmaları neticesinde, verdiğimiz kararlara ÖSYM, Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve YÖK uyunca bu alandaki şikâyetler azaldı. Bu, memnuniyet verici bir şey. Bununla ilgili örnek vermek istiyorum: Malum, bir saat 9.45 hadisesi vardı ve sınava 2,5 milyon öğrenci giriyordu. Bizim verdiğimiz karara dönemin ÖSYM Başkanı "uymayacağım" dedi, değişince, yeni gelen başkan uydu ve 2018'deki sınavda hemen hemen hiç sorun çıkmadı gibi. Benzer şey, ÖSYM milyonlarca kişiyi sınava sokuyor, başörtülü çocuklarda veya gençlerimizde "Toplu iğnen var, dolayısıyla, bundan dolayı sınavını iptal ettim.", heyecandan anahtarı cebinde "Sınavını iptal ettim." diyor. Bizim verdiğimiz tavsiye kararlarına, en son bir ay önce de bunlara da uyacağımı belirtti. Dolayısıyla, eğitimdeki başvuru sayısı yarı yarıya düştü; bunu memnuniyetle ifade etmek istiyorum.

İdarelere göre dağılıma gelince, 1'inci sırada yüzde 10'la mahallî idareler var, 2'nci sırada Millî Eğitim Bakanlığı var yüzde 10'la, 3'üncü sırada üniversite ve fakülteler 9,86'yla, daha sonra da Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı geliyor.

Bölgelere göre dağılıma gelince, burada nüfus oranları yansıyor. Yine 1'inci sırada yüzde 25'le Marmara Bölgesi, 2'nci sırada yüzde 23,54'le İç Anadolu Bölgesi, 3'üncü sırada yüzde 11'le Akdeniz Bölgesi ve onu Ege Bölgesi takip ediyor ve hemen arkadaki slaytlarda da grafikte de görünüyor bu.

İllere göre dağılımda yine nüfus çok etkili; 1'inci sırada yüzde 16'yla İstanbul, 2'nci sırada yüzde 14'le Ankara, 3'üncü sırada yüzde 5'le İzmir, onun ardından Bursa, Antalya ve Diyarbakır'da artıyor. En fazla şikâyet başvurusu artan iller ki burada değişiklikler oldu. Bunun sebebi, biz özellikle 2018'de halkla buluşma programları yaptık, bunların büyük bir kısmını da Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaptık. Bunun neticesi, Kars, Van, Mardin, Ardahan, Manisa, Edirne, Diyarbakır, Bitlis, Adıyaman, buralarda şikâyet oranları arttı.

Efendim, 2018 yılında dosya bilgilerini arz etmek istiyorum: 2017'den 4.062 dosya devretmiştik, 2018'de 17.585 dosya geldi. Yani 2018'de toplam 21.647 dosyamız vardı, bunun 17.615'i karara bağlandı.

Karar istatistikleriyle ilgili birkaç cümle arz etmek istiyorum. Belki bizim için biraz daha üzerinde çalışılması gereken alan bu. Başvurularda yüzde 30,9 oranında gönderme kararı vermişiz; bu, şu efendim: Yasamızda çok açık bir hüküm var. Şikâyetçi idareyle ilgili olan sorununu önce idareye başvurup idari başvuru yollarını tüketmeden bize gelince eğer çok acil bir şey yoksa, acil bir konuyla bakıyoruz ama acil bir konu değilse “Önce idareye başvuru.” diyor yasa, bundan dolayı gönderme kararı veriyoruz. Yalnız efendim, arkadaşlarıma huzurunuzda teşekkür ediyorum, denetçi arkadaşlarımıza, uzman arkadaşlarımıza; gönderme kararlarını öyle bir yazıyorlar ki, diyorlar “Bak, vatandaşın böyle bir problemi var, bunu çöz.” Özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın yayınladığı 13 sayılı bir tebliğ var, bu tebliği de koyuyoruz oraya yani hiçbir makam mazeret üretmeden vatandaşın işini kolaylaştırsın diye; bunun yankılarını gördük. Yüzde 41,85 oranında incelenemezlik kararımız var.

Şimdi, bizim insanımızın bir kısmı hiç hak arama yolu konusunda bilgi sahibi değil, bir kısmı bilgi sahibi; CİMER'e, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonuna, İnsan Hakları Komisyonuna veya Kişisel Verileri Koruma Kuruluna, mahkemeye gidiyor, ardından da bize geliyor. Bir olay mahkemeye intikal etmişse, biz yasa gereği buna bakamıyoruz ama arkadaşlarımızla bu oranı düşürmek için çaba sarf ediyoruz çünkü gönderme kararları ve incelenemezlik kararları yüzde 70'i buluyor. Özellikle sisteme girişte çok güçlü ikazlar, butonlar koyacağız, mart ayında yeni sistemimizde olacak bu ve umut ediyorum ki bu oran da azalır efendim. Şimdi efendim, yazılı başvuruların yanı sıra, ifade ettiğim gibi, 97.538 vatandaşımıza da hukuki ve benzeri konularda rehberlik yapmışız.

Bu gönderme, incelenemezlik kararlarıyla ilgili yani kabul edilebilir başvurularla ilgili; bu sorun sadece bizim sorunumuz değil. Mesela, köklü, kurumun olduğu ilk ülke İsveç'te başvuruların sadece yüzde 7'si kabul edilebilir oranında, bizde bu rakam yüzde 23. Yine, Finlandiya'da yüzde 18'i kabul edilebiliyor, İspanya'da yüzde 9, hele Avrupa ombudsmanlığında bütün başvuruların ancak yüzde 3'ü kabul edilebilirlik oranında. Sevinerek ifade ediyorum, arkadaşlarımızın gayretleri sonucu bizde bu oran yüzde 23'le Avrupa'nın en iyisiyiz. Tabii, burada arkadaşlarımızın, tekrar söylüyorum olağanüstü bir gayreti olmuştur.

Şimdi efendim, geçen sefer arz etmiştim, gerçekten 2018 yılı bizim için çok anlamlıydı çünkü Sayın Başkanımızın ifade buyurduğu gibi bizim bütün yıllık raporlarımız birikti. 2018 yılında bütün birikmiş raporlarımızı ve 2017 raporumuzu görüştük. Ben burada bütün milletvekillerimize, komisyon başkanlarımıza, siyasi partilerimizin grup başkan vekillerine ve Meclis Başkanımıza hassaten teşekkür

ediyorum. Hakikaten biz de rahatladık, kamuoyu da bu açıdan rahatladı.

Efendim, biz geçen yıl kararlarımıza yeni bir şey ilave etmiştik, dostane çözüm kararı. Malumularınız olduğu üzere, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bu dostane çözüm kararı vardı. Biz yönetmeliğimizi değiştirerek dostane çözüm kararı ilave ettik; çok faydası oldu. Süreç şöyle işliyor: Kurumumuza başvuru yapıldığında iki gün içerisinde ilgili denetçi arkadaşına gidiyor, denetçi arkadaş veya uzman arkadaş hemen o kurumla temasa geçiyor, altı ay falan beklenmeden, bazen bir ay içerisinde, bazen iki ay içerisinde idareyle görüşüp vatandaşın işi hallediliyor; buna dostane çözüm diyoruz.

Bu da iftihar tablolarımızdan birisi efendim. Bilmiyorum Başkanım, çok mu uzattım ama dostane çözümden bir iki tane...

BAŞKAN – Özür dilerim sayın vekiller, telefonla falan oynamıyorum, uzağı görmediğim için telefona bakıyorum. Sağ olsun dün akşamdan göndermiş bize sunumu, buradan takip ediyorum.

Ben büyük bir memnuniyetle dinliyorum ama toparlayalım yavaş yavaş.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, hani sabrınızı da zorlamak istemiyorum ama arkadaşlarımızın bu kadar emeğini izin verirsiniz azıcık daha...

BAŞKAN – Çok güzel özetliyorsunuz. Ben dinlemekten memnunum ve bence de devam edelim; sunum çok güzel çünkü derli toplu hazırlanmış.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, Artvin ili Ardanuç ilçesinde ortaokulda matematik dersleri boş geçiyor. Okuldaki öğrenci velilerinden 15’e yakın dilekçe aldık. Arkadaşlarımız dilekçe gelir gelmez iki gün içerisinde hemen il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerini aradılar ve bir hafta içerisinde oraya matematik öğretmeni görevlendirildi, hemen ardından da Millî Eğitim Bakanlığı şubat ayında oraya atama yaptı. Bu kadar hızlı oldu. Toplam on gün içerisinde sorun çözüldü.

Bir başka örnek: Şimdi Ankara Polatlı ilçesinde eski Karsaklı köyü var, burada sulama kooperatifi var. Elektrik borçlarını ödeyememişler, 154.954 lira borçları oluşmuş, faiziyle 320 bine çıktı bu. Ödeyemiyorlar, ödeyemeyince elektrikleri kesilmiş. Bu sefer susuz tarımdan dolayı dönümden 50-60 kilogram buğday elde ediyorlar. Bize müracaat ettiler. Biz hemen ilgililerle görüştük TEDAŞ’la, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla yazıştık, görüştük, tarafları bir araya getirdik, kısa zamanda sorun çözüldü ve yüzde 30 oranında faizler silindi, borçlar taksitle bağlandı, elektrik bağlandı. Yani 80 veya 100 kiloluk verim 500 veya 600 kiloya çıktı, ardından da bize teşekkür ettiler. Bu da efendim, müracaattan hemen sonra hallettiğimiz konular.

Güzel bir örnek de, efendim malumularınız olduğu üzere 18 yaşını bitirenlerin resmî işlem yapabilmesi için veli veya vasisinin muvafakati, izni gerekiyor. Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nu hazırlayanların eline sağlık, bunu istisna tutmuşlar, bize çocuklar da direkt başvurabiliyorlar. O “Annem telefonumu aldı.” “Babam kulağımı çektii.”den tutun...

BAŞKAN – Yahya Bey’in katkısı vardır herhâlde orada kanunu hazırlayanlardan birisi olarak.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Çok, efendim. Bütün müzakerelerde Yahya Bey söylüyor zaten, “Ben Meclisteyken...” diye başlıyor.

BAŞKAN – Hafıza çok önemli Başkanım ama güzel bir şey.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ - Tabii efendim, dört dönem Şanlıurfa gibi bir yerden milletvekilliği uzun bir tecrübe. Herhâlde Sayın Tanal takip ediyor, kaçınıcı dönem oldu bilmiyorum. (Gülüşmeler)

Efendim, Ankara’da merkezde bir ilkokul var, yetmiyor, geniş bir bahçesi var, projelendirilmiş, ek bina yapılacak. Orada da ağaçlar kesilecek. Çocuklar bizim kurumu duymuş -Özlem Hanım sağ olsun,

okullara gidiyor, çocuk meclislerini kabul ediyor- hemen bize müracaat etti çocuklar. “Okulumuzun bahçesinde bina yapılacak, ağaçlarımız kesiliyor.” Biz hemen ilgililerle görüştük, projeyi başka bir alana kaydardık.

BAŞKAN - Çok güzel.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ - Bu, aslında çocukların da büyük başarısı oldu.

Efendim, tavsiye kararlarımızla da ilgili sadece şunu söyleyeyim -Sayın Başkanımız da ifade ettiler- sevindirici olan şey şu: Kurum 2013 yılından beri çalışmaya başladığı süre içerisinde beş yılda verdiği bütün tavsiye kararlarından daha fazlasını 2018’de verdi. Bu arkadaşlarımızın, uzman arkadaşlarımızın, diğer görevlilerin, denetçilerimizin titiz çalışması sayesinde oldu. Bunların oranları yansıda görünüyor, ben bunları hızlı geçiyorum efendim.

Uyum oranları, Sayın Başkanımızın ifade ettiği gibi yüzde 20’den yüzde 70’e çıktı. Bunun Avrupa ortalaması yüzde 80. Ama Avrupa’daki ombudsmanlıklar var yirmi yıl, otuz yıl ,elli yıllık ombudsmanlık. Çok şükür biz altı yılda sizlerin desteğiyle önemli bir mesafe aldık. Şimdi, tabii sizlerin çok büyük katkısı oldu bunda yani Meclis başkanlarımızın, milletvekillerimizin ve özellikle Karma Komisyonun. Malumlarımız olduğu üzere, kararlarımıza uymayan bürokratları huzurunuzda davet ettiniz, inanılmaz derecede etkisi oldu, kararlarımıza uyma birden arttı. Karma Komisyon Başkanımıza, İnsan Hakları Komisyonu Başkanımıza, milletvekillerimize bu yönden hassaten minnet borcumuz var ve teşekkür ediyoruz.

Tabii efendim, kamuoyunda tanınırlığımızın, bilinirliğimizin, etkimizin artmasının da bunda tesiri oldu.

Bir başka tesir de efendim: Şimdi biz bakanlarımızla bir araya geliyoruz, bakan yardımcılarımızla bir araya geliyoruz, bunu sistematik hâle getirdik. Şimdi de genel müdür seviyesinde bir araya geliyoruz. Bu, şunu sağlıyor: Bilgi, belge istediğimiz zaman -toplantıdaki konuştuklarımızı hatırlayın-erken gönderiyorlar veya kararlara uyma gerektiği zaman aradığımızda... Bu münasebetlerin çok etkisi oldu, bu toplantılara da devam ediyoruz. Tabii efendim, ayrıca kurumdaki arkadaşlara da teşekkür ediyorum. Çünkü biz kararlara uyumu takip için Araştırma Takip ve Değerlendirme Bürosu kurduk. Arkadaşlarımız sürekli takip ediyorlar ve bize bilgi veriyorlar.

Tavsiye kararlarından bir iki örnek var ama, bunları geçeceğim efendim.

Tavsiye kararlarında bazen öyle oluyor ki, bir alanda çok ciddi sorunlar oluşuyor, çok sayıda başvuru geliyor. Biz bununla ilgili şöyle yapıyoruz: Hani bilgi, belge isteyip inceleme yapıyor ya arkadaşlarımız ama bununla yetinmiyoruz, konunun tarafları kimse bunları kuruma davet ediyoruz ve çalıştay yapıyoruz. Mesela 28 Şubat ile ilgili mağdurlardan 2018’de çok sayıda başvuru geldi, devletin 18 birimini, bakanlıklar dâhil, devlet personel dâhil, tümünü şikâyetçilerle bir araya getirdik. Dedik ki: “Arkadaşlar, bakın, bu sorunu çözeceğiz, onun için kim ne söyleyecekse söylesin, sonra kararımıza itiraz istemiyoruz.” Daha sonra bu çalıştayları kitap hâline dönüştürdük. Mesela sokak hayvanlarıyla ilgili hayvan dernekleri yöneticilerinin feryatları var veya sokakta çocuğu parçalanan anne babanın feryatları var. Mesela 2019’da da bir çalıştay yaptık. En son din eğitimiyle ilgili... Çünkü özellikle FETÖ olayından sonra din eğitiminin Türkiye’de yeniden ele alınması gerekiyordu. Bununla ilgili çok şikâyet gelince ilahiyat fakülteleri, Diyanet İşleri ve bu konudan anlayan herkesi davet ettik, çalıştay yaptık. Bu çalıştayları da biraz önce ifade ettiğim gibi hepsini yayın hâline getirdik.

Efendim, bütün bu gayretler sonucu yargının yükünü önemli ölçüde azalttık. Hani rakam veremiyorum ama arkadaşlarımızla yaptığımız değerlendirmede 100 ile 150 bin arasında oluşacak idari davayı biz ara buluculukla kamu denetçisi vatandaşın avukatlığını yaparak çözdük. ÖSYM’de

olduğu gibi milyonlarca öğrenciye veya SGK’de olduğu gibi yine milyonlarcasına kolaylık ve rahatlık sağladık.

Efendim, biraz önce arz ettiğim okul bahçesine bina yapımıyla ilgili konuda olduğu gibi, şimdi yerel seçimler var 31 Martta veya milletvekilleri seçimi beş yılda bir oluyor. Bizim kurumumuzun şöyle bir özelliği var: Diyelim ki Trabzon’un Of ilçesinin Yukarı köyünden bir konuda bize fazla şikâyet gelince vatandaş, milletvekili seçimini beklemeden, belediye seçimini beklemeden bize yaptığı müracaatla biz belediyeye temasa geçiyoruz, vatandaşın talebini -veya idareyle- gerçekleştiriyoruz. Bunu şunun için söylüyorum: Hem demokrasinin gelişmesine katkı hem doğrudan demokrasiye katkı hem de siz değerli milletvekillerimize, yöneticilerimize, belediye başkanlarımıza bu konuda yardımdan dolayı memnunuz.

Bazı kararlar var efendim, bir karar oluyor ama milyonları ilgilendiriyor. Örneğin ÖSYM kararı veya SGK’dan emekli olan bir vatandaşa yirmi yıl sonra “Aldığın emekli maaşlarını geri getir.” diye bize şikâyet üzerine verdiğimiz karar herhâlde 1 milyona yakın insanın sorununu çözdü. Bu arada, tabii kararlarımıza uyan idareci arkadaşlara da huzurunuzda teşekkür ediyorum. Evet, biz kararı veriyoruz ama onlar da bunlara uyuyor.

Mesela bu HGS veya OGS cezaları var. Bize yapılan şikâyetler üzerine verdiğimiz tavsiye kararları sonucunda siyasilere, devlet yöneticilerimiz de bu kısmı önemli ölçüde çözdüler. Veyahut da bu okuldaki fastfood yemek satışlarının promosyonları. Okuldan öğrenciler bize şikâyet etti. Verdiğimiz kararlar bu Millî Eğitim tarafından kaldırıldı.

Özellikle bu çocukların kişisel iletişimi yani boşanmalardan sonra velayetle ilgili sorunlarda çocuğun üstün yararını gözeterek verdiğimiz kararlar, aile ara buluculuğuyla ilgili verdiğimiz kararlar bakanlıklar tarafından kanun değişikliği çalışmalarına konu edildi.

Efendim, diğer bir alan da özel raporlarımız. Malumlarınız olduğu üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu şikâyetleri alıp inceliyor çözüm üretmek, bunun yanında toplumun temel sorunlarına özel raporlar hazırlıyor. Biz bunu da yapmaya çalışıyoruz. Mesela Türkiye’nin büyük zorluk ve sıkıntılarla Suriyelilere yaptığı insani yardımı dünyaya anlatmak için hazırladığımız raporu İngilizceye çevirdik. Birleşmiş Milletler dâhil Avrupa Konseyine, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına, uluslararası bütün insan hakları kurumlarına, Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonu üyelerine, Türkiye’de bulunan yabancı büyükelçilere, bunların hepsine gönderdik; Singapur’dan Peru’ya veyahut da Avrupa İnsan Hakları Komiserinden Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine kadar memnuniyet verici dönüşler aldık.

Yayınlarımızı zaten sizlere gönderiyoruz, detayına girmeyeceğim. Yalnız rehberimiz var, bundan on binlerce bastırıp herkese dağıtıyoruz ki Kamu Denetçiliği Kurumuna nasıl başvurulur, süreç nasıl işliyor, bu bilinsin diye.

Bir de, efendim, üç ayda bir çıkardığımız ombudsmanlık bültenimiz var. Bu resimde görüldüğü gibi, bizim raporlarımızın görülmesinden sonra sayın başkanlarımızın, değerli milletvekillerimizin katkılarıyla, bütün siyasi partilerin grup başkan vekilleriyle bir araya geldik, Mecliste böyle bir resim çektirmiştik, bunu kapağa koymuş olduk.

Bunlar da, efendim, kadın haklarıyla ilgili yaptığımız çalıştayla ilgili yayınlarımız.

Akademik dergimizde özellikle kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerini özel bir sayı yaptık. Allah nasip ederse, 2019 ve 2020 yılında kurumumuz açısından iyi yönetim ilkelerinde nezaket, şeffaflık, süreye uyma konularını yeniden ele alacağız.

Efendim, basınla çok sayıda buluşmamız oldu. Mesela kadın ve çocuğa yönelik aile içi şiddetin

önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkin hâle getirilmesiyle ilgili, sizlerin desteğiyle, Mecliste bunun gibi birçok çalışma yaptık.

206 üniversitede 7,5 milyon üniversite öğrencimiz var. Bunlar arasında hakkaniyetin, adaletin, hukukun, insan haklarının yaygınlaşması için üniversitelerde “ombudsmanlık kulübü” kurmaya başladık. 2018’de başladığımız bu faaliyette 75 üniversitede kurduk; 2019’da bunu 150’ye çıkaracağız.

Şehirlerde halkla buluşmalar yaptık. Avrupa’da özellikle 6 milyon insanımızın hak arama usullerini onlara anlatmak, o ülkelerin ombudsmanlarıyla onları tanıştırmak için çalışmalar yaptık.

Ben burada nokta koyayım efendim, izin verirseniz.

BAŞKAN – Tamam, soru-cevaplarda belki...

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Sorular olursa geri kalanı da orada cevaplandırırım.

Arz ederim efendim.

Sabırla dinlediğiniz için hepinize ayrı ayrı hürmetlerimi sunuyorum, arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Başkan, şahsınızda size ve tüm arkadaşlara ben de çok teşekkür ediyorum. Sunumunuz da gayet güzeldi.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumunun asıl görevi, idarenin iş ve eylemlerine karşı yapılan müracaatları değerlendirmek, bununla ilgili tavsiye kararları vermek. Ama bireysel başvuru hakkının ve hak aramanın Türkiye’de daha yaygınlaşması için birtakım çalışmalar yapıp, birazcık da kendi siyasi birikimimizden, geçmişten gelen tecrübelerinizden siz ve ekibiniz bu anlamda güzel çalışmalar yapmışsınız. Teşekkür ediyorum.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi soru-cevap bölümüne geçeceğiz ama önce ben bir şey sormak istiyorum: Bu çalışmaları yaparken -bütçenizden bahsettiniz- bu kitaplar, dergiler, sempozyumlar için ayırdığımız rakam personel giderlerinizin ne kadarı? Yani, bunlara fon ayırabilmeniz güzel bir şey.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, biraz önce arz ettim, bizim bütçemizin yüzde 70’i personele ve SGK’ye gidiyor. Bütün bunları geri kalan yüzde 30’la yapıyoruz. Bir de, arkadaşlarla görüştük, bu özellikle Avrupa Birliğiyle ilgili süreçte belli fonlar var, o fonlardan da faydalanmaya çalışıyoruz. Ama 2018 yılında hiçbir fondan faydalanmadan bunları yaptık. Bütün bu bahsettiğimiz tanıtım giderleri -yani, matbuat dâhil- 358 bin lira efendim, yani 22 milyon küsur bütçemizin sadece 358 bini. Biz, hani, idareyi bazı yönlerden tavsiye veya tenkit ettiğimiz için bu işlerde de çok titiz davranmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN – Sponsor...

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, özür dilerim, bir şey...

BAŞKAN – Buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Şimdi, efendim, çok güzel bir tevafuk oldu. Bugün burada, sizlerin belirlediği bu günde biz 2018 yılı raporumuzu arz ediyoruz. Yarın da kuruluşumuzun 6’ncı yılı münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Tören Salonu’nda Cumhurbaşkan Yardımcımızın, Meclis Başkanımızın, Kıbrıs Başbakanımızın, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkanlarımızın ve diğer ilgililerin katılımıyla bir tören yapacağız; ardından da bu binadaki komisyon çalışmalarında eş zamanlı 3 tane ayrı ayrı oturum yapacağız. 1’incisi, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluş süreci; bunun Oturum Başkanı Sayın Cemil Çiçek. 2’ncisi, kuruluşundan altı yıla kadar yaptığı çalışmaları değerlendiren 2’nci bölüm; orada da Anayasa Komisyonu Başkanımız

Sayın Bekir Bozdağ Oturum Başkanı. 3'üncüsü de, Cumhurbaşkanlığı sisteminde kamu denetiminde Kamu Denetçiliğinin rolü; onun da Başkanlığımı önceki Meclis Başkanlarımızdan İsmail Kahraman Bey yapacak. Davetiyeleri gönderdik ama sizin yoğun çalışmalarınız var, belki elinize ulaşmamıştır. O açıdan, efendim, hepinizi davet ediyorum ayrıca.

BAŞKAN – Bazı vekil arkadaşlarımıza gelmemiş ama buradan sizin davetinizi duyurmuş olduk. Teşekkür ediyoruz.

Bu matbuatla veya sempozyumlarla ilgili sponsorluk alıyor musunuz diye sormak istiyorum Başkanım?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Ne alıyor muyuz?

BAŞKAN – Sponsorluk, destek?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Yok efendim, almıyoruz.

BAŞKAN – Peki.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Çünkü, efendim, yani, biz sponsorluk aldığımızda yarın onlarla ilgili şikâyet gelince sıkıntıya gireriz.

BAŞKAN – Ben tekrar çok teşekkür ediyorum.

IV.- KARMA KOMİSYONLAR

A)KONU

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu'na ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Şimdi, gerek rapor üzerine gerek Sayın Başkanın sunumu üzerine söz almak isteyen var mı?

Önce sayın başkanımıza söz verelim, sonra değerli Komisyon üyelerimize, Dilekçe ve İnsan Hakları Komisyonu üyelerine, sonra da Komisyon dışından milletvekillerimiz varsa onlara söz verelim, sonra da alt komisyonumuzun seçimine başlayalım.

Başkanım, buyurun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili ve Karma Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Kamu Başdenetçimiz ve değerli çalışma arkadaşları; öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumu 2010'daki Anayasa referandumuyla beraber Anayasa'daki yerini aldıktan sonra 2012'den bu yana gerçekleştirmiş olduğu çalışmalarla önemli bir mekanizma olarak yerini almış durumda, onu görüyoruz. Özellikle 2018 yılı içerisinde yapılan başvuru sayısı, tavsiye kararları, kabul edilebilirlik oranlarına baktığımız zaman, bu noktada kurumun özellikle tanınırlığı, bilinirliği bakımından yapılan çalışmaların karşılık bulduğunu görüyoruz; bu, memnuniyet verici bir şey.

Bildiğiniz gibi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak biz de bireysel başvuruları alan bir Komisyonuz. Aslında bize de çok sayıda müracaat geliyor; yüzlerce, binlerce müracaat söz konusu oluyor çeşitli alanlarda, bazen gerçekten "insan hakkı" kavramı içerisinde değerlendiremeyeceğimiz alanlarda da olabiliyor.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna gelen müracaatlara baktığımız zaman, esasen İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, bildiğiniz gibi, siyasi denetim mekanizması görevini yürütüyor; tavsiye kararı alması söz konusu değil. Bir siyasi denetim mekanizması olarak, gelen dilekçenin muhtevası uyarınca ilgili kuruma yazıyor ve cevap bekliyor; bu da aslında bir yere kadar ilgili kurumun hem

dikkatini çekmek hem o noktadaki ihlal ya da olumsuzlukları bertaraf etmek açısından etkili olabiliyor. Tabii, burada bize gelen dilekçelere baktığımız zaman, özellikle Kamu Denetçiliği Kurumuna öncesinde müracaat edilmiş olması çok daha önem kazanıyor. Biz birçok dilekçemizde verdiğimiz cevaplarda esasen daha işlevsel bir fonksiyonu ifa edecek ve bu noktada tavsiye kararı alacak kurum olarak Kamu Denetçiliği Kurumunu gösteriyoruz ama insanlarımız, sizin de dediğiniz gibi, CİMER'e -önceden BİMER'e- ne kadar müracaat mekanizması varsa, başvuru imkânı varsa hepsini değerlendirerek bir netice almaya çalışıyor, topyekûn bir süreç yürütüyor. Sonuç itibarıyla gördüğümüz şu ki: Türkiye'de hem "hak arama" kavramı bilinci geliyor hem "insan hakları" kavramı konusundaki bilinç toplum nezdinde gelişimini sürdürüyor.

Benim, bugünkü raporun özetinden de gördüğüm, anladığım şu: Kamu Denetçiliğini o kurumsal yapısına kavuşmuş olarak gördüm. Yapmış olduğunuz bu başarılı çalışmalar nedeniyle sizi tebrik ediyorum.

Bir şeyi merak ediyorum: Nüfusa oranla –tabii, Avrupa ülkelerinin birçoğunda Kamu Denetçiliği Kurumu çok önceden bu yana hayata geçmiş ve yol ve mesafe almış durumda ama- idarenin eylem, faaliyetleri ve işlemleri nedeniyle yapılan müracaatlar konusunda bir mukayese yaptınız mı, mukayese kavramını geliştirdiniz mi? Mesela Almanya'da Kamu Denetçiliği Kurumu var değil mi?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – İnsan Hakları Komisyonları var orada.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yani ya da Portekiz'de, İsveç'te, neredeyse işte.

BAŞKAN – Finlandiya'da o.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Finlandiya'da var.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yani şunu ölçmeye çalışıyorum: İnsan hakkı ya da idarenin eylem ve işlemi nedeniyle yapılan bu müracaatlarda bir mukayese oranımız var mı, bir oranlama var mı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Var efendim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yani bir örnek verebilir misiniz mesela birkaç ülkeyle alakalı bize?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Biz nüfusa oranla diğer Avrupa ülkeleriyle mukayese ettiğimizde çok yüksek düzeyde başvuru almıyoruz henüz. Örneğin, Portekiz...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Ama bunu şöyle de değerlendirebiliriz: Yani insan hakkı ihlali bakımından da değerlendirebiliriz, bakış açısına göre de bakabiliriz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Sadece insan hakkı değil, belki insan haklarıyla ilgili özel bir çalışma yapmak gerekebilir, ben genel olarak değerlendiriyorum.

Şimdi, efendim, bizim kurumumuzun yeni olmasının, kamuoyunda çok fazla bilinmemesinin bunda etkisi var. Mesela daha çok sizlere, İnsan Hakları Komisyonu, Dilekçe Komisyonuna geliyor veyahut da CİMER çok alışıldı, oraya gidiyor. Şimdi, geçen, iki ay kadar önce Sayın Başkanımızın bir açıklaması oldu: "Vatandaş her yere başvuruyor." diye. Şimdi, biz CİMER'deki arkadaşlarla da bir araya geldik, onlara şunu söyledik, dedik ki: Yani dilekçe geliyor, siz gönderiyorsunuz, bu güzel bir şey ama şunu yapalım: Dilekçelerimizin altına mesela bu konuda Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurabileceklerini vatandaşa bildirin. Onlarla koordinasyon toplantısı içerisindeyiz. Ama Mecliste sizlerle beraber neler yapabiliriz, biz ona hazırız efendim ve onu arzu ediyoruz. 24 Haziran seçimlerinden sonra ben bütün milletvekillerine hem tebrik, başarı için ve size gelen çok sayıda insan oluyor, bunların sorunlarının hepsine siz yetişemiyorsunuz; "Bize gönderirseniz biz yardımcı oluruz" diye bir mektup gönderdim.

Bu ilişkiyi daha da geliştirebiliriz.

Efendim, mesela, İspanya'nın nüfusu 58 milyon civarında, orada başvuru 30 bin; Fransa'nın nüfusu bize yakın, orada ombudsmana başvuru 80 bin. Bizde de 2019'da bu oranın 25 bin ile 30 bin arasında olacağını tahmin edip kurumdaki arkadaşlara ruhen, fiziken ona göre hazırlık yaptırıyoruz.

Efendim, temel şu: Anayasa'da ve yasalarda var olan haklarını, vatandaşlarımız bilirse ve hak arama yollarını öğrenirse inanın Türkiye'deki sorunlarımızın yarıdan çoğu çözülür. Bir kısmı hiç bilmiyor veya bir kısmı bunu istismar edecek şekilde oluyor.

Şimdi, Hüseyin Bey arkadaşımızın baktığı alana belediyeden birisi 150 tane şikâyetle bulunmuş. Şimdi, Hüseyin Bey geldi dedi ki: "Ya ne yapacağız bunu?" Anayasa'da dilekçe hakkı var, engelleyemeyiz ama uzmanlar yoruluyor, denetçiler yoruluyor. "Ne yapalım?" dedik. Dilekçelere de baktık, dedik ki: "Ya bunun tek bir hukuki yolu var Bu kişiyle ilgili mahkemeye başvuralım, vesayet altına alınmasını isteyelim." Öyle ya, bu da hukuki bir yol. Biz başvurduk, ardından hepimize dilekçe döşendi: "Asıl vesayet altına alınacak olan sizsiniz. Benim haklarımı vermiyorsunuz." diye. Böyle olaylarla da karşılaştığımız oluyor.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bir de Sayın Başkanım, bitirmeden, bir, düşünce ve ifade hürriyeti bakımından gelen müracaatlar; iki, cezaevlerinden gelen müracaatlar ile ilgili konulardaki durum nedir, onlarla ilgili hiçbir ayrıntı yok. Mesela basınla ilgili gelen müracaatlar... Şimdi, bunu neye göre söylüyorum? Bunu şunun için söylüyorum: Bize gelen dilekçeleri ben nazara aldığım zaman yani özellikle cezaevlerinden çok sayıda, cezaevleriyle ilgili çok sayıda dilekçe ve müracaat geliyor. Bununla ilgili spesifik bir şeyiniz var mı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Var efendim.

Şimdi, basınla ilgili bize henüz, 2018'de müracaat olmadı ama toplantı ve ifade hürriyetiyle ilgili çok sayıda başvuru oldu, hatta milletvekili arkadaşlarımızdan da belli konularda başvurular geldi. Bunların bir kısmını çözdük mesela. Bazen verdiğimiz kararlar bakanlarımızın hoşlarına gitmiyor, arayıp bize sitem ediyorlar ama kararlarımıza uyuyorlar. Bunun gibi oldu.

Mesela cezaevlerinden çok sayıda başvuru geldi. Biz ilgili 2 arkadaşımızla -yani adalete Yahya Bey bakıyor, hak ve özgürlüklere Özlem Hanım- ve uzmanlarıyla bir araya geldik; önce Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü çalışanlarını davet ettik, dinledik; ardından Türkiye'de dernek, vakıf, cezaevleriyle ilgilenen bütün sivil toplum örgütlerini, Barolar Birliği dâhil, onları dinledik; ardından da Türkiye'deki belli cezaevlerini, Sincan, Silivri, Aliğa, Diyarbakır, bunları dolaştık. Niyetimiz: Avrupa'daki cezaevlerine de gidip inceleme yapıp bu alanda belki bugüne kadar yazılan en iyi raporu ortaya çıkarmak. Bu konuda Adalet Bakanlığına, Türkiye'deki yürütmeye veya cezaevinde yakınları olanlara rehberlik yapmaya çalışacağız.

BAŞKAN – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Biraz evvel söylediğiniz konuyla ilgili ben de bir açıklama yapmak isterim.

Türkiye'de geçmişten gelen mevzuat ve yapılar var, bir de Avrupa Birliği ilerleme sürecinde kazandırdığımız yeni yapılar var. Bunların birçoğu bireysel başvuruları alıyor. Bunlar, işte, CİMER, geçmişte BİMER, Dilekçe Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, bunun benzeri birkaç kurum daha var, şu anda tam aklıma gelmiyor. Vatandaşlarımız, tabii, bütün bunlara aynı anda, aynı konuda bazen 1 kere, bazen biraz evvel bahsettiğiniz gibi 3-5 kere dilekçe veriyorlar. Bu hem kurumları birazcık hantallaştırıyor, hem bürokratları yoruyor hem de çözümde netice alamıyoruz. Bu konuda biz Dilekçe Komisyonu Başkanlığı olarak bir çalışma yapalım, bu kurumlarla, paydaşlarla bir araya gelelim. Biz bunu

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yetkili arkadaşlarla da görüştük. Bazen hak arama hakkın suistimali noktasına geliyor yani aynı konuda, aynı taleple bütün bu kurumlara dilekçe geliyor ve neticede, 1-2 kere de örnekleriyle karşılaştık, farklı kararlar da çıkabiliyor. Belki bir talebin neticesi, bir dilekçenin sonucu alınmadan bir başka kuruma müracaat edilmemesi lazım veya vatandaşlık numarasıyla bir koordinasyon kurulması lazım. Bu konuda bir çalışma yapmanın gerektiğini ben beyan ettim. Tabii ki bireysel başvurunun, hak arama özgürlüğünün başımızın üstünde yeri var ama bunun belli bir sistem içerisinde olması ve suistimal edilmemesi gerektiğiyle ilgili bir beyanatımız olmuştur. Bu konuda çalışma yaparsak tabii ki sizinle, İnsan Hakları Kurumuyla da çalışacağız.

Yarın yapılacak toplantınız için başarılar diliyoruz. Belki bu bireysel başvuru yapılan kurumlarla ilgili konu üçüncü oturumumuzda gündeme gelebilir. Biz oturumun paydaşı olmadığımız için sadece bürokrat arkadaşlar gelip dinleyecekler, gerekirse biz de üzerine görüşlerimizi bildireceğiz.

Tekrar çok teşekkür ediyorum.

Şimdi söz almak ve konu hakkında beyanda bulunmak isteyen milletvekillerimize söz vereceğim.

Sayın Ordu Vekilimiz sizinle başlıyoruz.

Buyurunuz.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Başkanlarım, teşekkür ediyorum.

Ombudsmanlık Kurumu Başkanı, üyeleri ve çalışanlarına bu güzel katkıları için çalışanlar adına Başkanımıza teşekkür ediyorum.

Şimdi, bürokraside yirmi iki yıl çalışmış bir arkadaşımız olarak öncelikle Ombudsmanlık Kurumu geçmişte Anayasa’da ifade edilen ve sonrasında dünyada örneklerini incelediğimiz yıllarda “Bu nasıl bir şey?” diye üniversitede hukuk fakültesinde okurken merakla beklediğimiz müessese nihayet, sonuçta Türkiye’ye bir yasal kurum olarak, anayasal kurum olarak geldi ve geldiğinden itibaren de Allah Allah yani bu mevcut sisteme entegre olunca birden ihtiyacımız giderildi gibi bir tabloyla karşı karşıya kaldık. Onun heyecanı bitmemeliydi. Bu anlamda bir süre ilk atanan başkan ve üyeleriyle beraber bir görev yapıldı, takip ettik ve dolayısıyla birtakım düzenlemelerin revize edilmesine olan ihtiyaç tespit edildi. Şimdi bu yeni yönetimle, yeni Başkanımızla beraber ve bu anlamda sürekli talep Mecliste, yasama faaliyetinin önünde duruyor. Dolayısıyla mevcut yasal çalışmalar ve talepler Meclis tarafından değerlendirilecektir. Fakat mevcut imkânlar ve yasalar çerçevesinde Ombudsmanlık Kurumunu pratik açıdan değerlendirdiğimizde öncelikle diğer inceleme yapan kurumlardan ayırmamız gerekiyor. Yani üst kurullardaki şikâyete bağlı incelemeler, işte yargı sürecindeki dava açılması ve verilen kararlar gibi, kurumlardan farklı, biraz daha elinin esnek olduğunu, aslında elimizde iyi bir enstrüman olarak, hele hele Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gibi, Türkiye’nin, vatandaşlarımızın ihtiyacının giderilmesi noktasında gerçekten çok önemli bir eşiği ve adımı hep beraber, birlikte attığımız bu süreçte bence Ombudsmanlık Kurumunu Meclisin en büyük paydaşı ve vatandaşımızın en büyük paydaşı hâline getirme mecburiyeti vardır. Neden vardır? Çünkü vatandaşımızın geciken talepleri, adaletsizlikler, pozitif ayrıcalıklar, ayrımlar, belediyelerdeki uygulamalar -hangi parti olursa olsun, hangi düşünceden insanlar olursa olsun- insanın gururunu inciten, insanın özünü, hakkına, hukukuna dokunan her şey bizim temel ilkimiz olmalıdır. Bu anlamda, Ombudsmanlık Kurumunu haddinden fazla önemsememiz gerekir. Bence bu anlamda biraz daha fazla, her yönüyle desteğe ihtiyacı olduğunu buradan şiddetle... İdaredeki sorunların, idaredeki hızlı çalışmanın Türkiye’nin ihtiyaçlarına cevap veremediğini, yargıdaki kararların uzadığını... Efendim, Avrupa Birliği sürecinde değişik vesilelerle diğer işte Türkiye’de kurulan üst kurulların da aslında Türkiye’nin vücuduna, bünyesine uymadığını hep beraber gördük. Dolayısıyla bu anlamda Ombudsmanlık Kurumunun Türkiye’nin her meselesine ilişkin görüş, öneri

ve taleplerinin hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi noktasında sesinin daha yüksek çıkması gerekiyor. Bunun için, burada Başkanımız ifade etti -inceleme yapılıyor- ondan sonra rakamlar verdi, tavsiye kararlarından bahsetti. Çok önemli, bunu biraz daha açmak lazım yani eğer biraz vakit noktasında sıkıntı çıkarmazsanız kanaatlerimi biraz daha belirtmek istiyorum.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Vaktimiz yok kardeşim burada senin yorumlarını dinlemeye, hepimiz konuşacağız.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Eyvallah. Fakat paylaştığımız konuların hem kayda girmesi anlamında hem ne kadar önem ve ehemmiyeti anlamında toparlamaya çalışacağım Sayın Vekilim, uzatmayacağım.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, söz almak isteyen birçok arkadaşım var. Fikirleriniz tabii ki çok değerli, dinlemek isteriz.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Eyvallah. Toparlayacağım.

BAŞKAN - Genel Kurul da var, yemek saati de geliyor. Onun için, toparlayalım lütfen.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Tamam, tamam. Mutlaka bu anlamda hızlanma ihtiyacını hissettim, gereğini yapacağım.

Şimdi, bu istatistiklerin sonucundan ziyade bu isteklerin azaltılmasına dönük bir çalışma bizim için önemlidir. “Şu kadar iş yaptık.” demek yerine, biz, bu anlamda... Her bir bakanlığa, her bir STK'ye, her bir idarenin bir kuruluşuna ilişkin idarenin zayıf ve güçlü yönünü görme kabiliyeti olan bir kurumun kapasitesinin artırılması gerekiyor ve idarelerimizin bu anlamda yeni sistemle beraber teftişinin de masaya yatırılmasına vesile olacak. İdarelerimizin de iş ve işlemlerinin hızlı çözümüne ilişkin tavsiye niteliğinde kararlar zannediyorum bunlar. Bu anlamda, bunlar hızlı işlediği takdirde, paydaş olduğumuz takdirde Türkiye’de hızlı, saat gibi işleyen bir idareyi ve siyasilerin de yani sizlerin de yani bizlerin de yükünü azaltacak bir enstrüman olarak önümüzde bir ombudsmanlık var.

Burada, kitapçıkta “öneri ve beklenti” kısmında kurumumuz resen inceleme yetkisi talep ediyor. İçine girmeyeceğim, zaten bu sağlandığı takdirde aslında tüm idarelerin kendi ana vazifelerinin bir yerde yok edilmesi anlamına geliyor ve yükünün azaltılması anlamına geliyor. Bilgi ve belge taleplerine olumsuz yaklaşan veya gecikmeli bilgi ve belge veren idarelere yaptırım uygulanması talebinin de dikkate alınması gerekiyor. Personel statüsünün güçlendirilmesi ve az önce Başkanımızın da ifade ettiği gibi, benzer iş yapan kurumların tek çatı altında toplanması da önemli bir öneri. Davalara katılma yetkisi talebinin de önemli olduğunu düşünüyorum.

Şunu söylüyorum: Bunların yapılabilmesi için, bu kadar üniversitede sivil toplumun da yaptığı işe soyunan ve bu anlamda Meclis adına önemli görev üstlenmiş kurumun insan kaynağının ekonomik statüsünün yükseltilerek değil, daha cazip hâle getirilmesi noktasında, malumunuz Türkiye’de kurumların cazibesi maalesef ve maalesef ek göstergesiyle ve verilen ücretle güçlü konuma gelmişlerdir, güçlü kurumlar, arzu edilen kurumlar hâline gelmişlerdir, bizim bu algıyı değiştirmemiz yani bu algoritmayı değiştirmemiz lazım.

Ombudsmanlık Kurumunun, en iyi yetişmiş insan kaynağının çalışabileceği ve bu uzman sayısıyla olmayacağı aşikârdır, artırılarak bu kurumun, aslında çok kurumun geçmişte üstlendiği görevlerin tek bir çatı altında toplanması noktasında bize önemli görev düşüyor.

BAŞKAN – Başkanım, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Teşekkür ediyorum. Hakkınızı helal ediniz.

BAŞKAN – Estağfurullah. Teşekkür ederiz ama ben bir açıklama yapayım.

Benim beyanım ve kendi şahsi düşüncem, tek çatı altında toplanmaktan ziyade koordineli ve

birlikte çalışabilmek, birbirleriyle istişare hâlinde olmaları çünkü her kurumun belki farklı görevleri, görev tanımları, yasal düzenlemeleri vardır. Bunların bir masaya yatırılması gerektiğini söylemişim.

Çok teşekkür ediyoruz katkılarınız için.

Sayın Mahmut Tanal, buyurun Vekilim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli kamu denetçisi arkadaşlarım, Başdenetçimiz, basın mensubu arkadaşlarımız, bürokratlar; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, öncelikle geçmiş dönemdeki raporlar nedeniyle herkes serzenişte bulundu. O dönem, Kamu Denetçiliği Kurumu “Biz, bundan sonra bu eksikliği gidereceğiz, vaktinde vereceğiz.” dediler. Sözlerini tuttukları için teşekkür ediyorum kendilerine.

Çalışma, ayrıntılı bir çalışma. Alt komisyon üyesi arkadaşlarımız bunun üzerine çalışacaklar ancak fazla uzatmadan birkaç öneride bulunmak istiyorum ben.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öncelikle, efendim “Kamu Denetçiliği Kurumunun tek çatı altında toplanması, koordine edilmesi.” dediniz. BİMER’in, CİMER’in görevleri ayrı, Eşitlik Kurumunun görevleri ayrı, Kamu Denetçiliği Kurumunun görevleri ayrı. O anlamda bunları eğer tek çatıya düşürürsek tek ses olacak ki bu, esasen, kuruluş amacına aykırı olmuş olur. Yani sataşma olsun diye ben bunu söylemek istemiyorum.

Ben dilerim ve isterim ki Türkiye Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumunun bu kadar aktif çalışmasını kendilerine rehber edinir. Kendilerine en azından böyle bir örnek var. Şu anda, Türkiye Eşitlik Kurumu, bu kadar sıkıntının, liyakatsizliğin, eşitsizliğin olduğu bir ülkede Türkiye Eşitlik Kurumunun sesi hiç duyulmuyor yani bu konuda...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Öyle bir kurum mu var ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle bir kurum var, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. Yani Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun sesi duyulmuyor. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu sesini onların da duymalarını diliyorum ve istiyorum.

Burada, Kamu Denetçiliği Kurumunun başarılı olmasını, şeffaf idarenin, idarenin hukuka uygun olmasını, daha rahat ve etkin olmasını istiyorsak bir mevzuat değişikliğine vermiş olduğumuz kanun teklifleri var. Bu bilgi almayla, belge almayla ilgili kanun teklifi Mecliste hazır duruyor.

Sizden ricam, sizler 2 Başkan olarak ağırlığınızı koyun. Yani iktidar tabii şu anda yok, siz şu anda birinci partinin, çoğunlukta olan partinin milletvekillerisiniz... Evet “İktidar yok.” diyorum ama Başkan gülüyor.

BAŞKAN – Gülüyorum çünkü biz iktidarız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yani bu hükûmet sisteminde iktidar olmaz, Cumhurbaşkanlığı sistemi var, iktidar yok yani teknik deyim olarak diyorum ben.

İkincisi: Yani bu belge, bilgiyle ilgili kanun teklifimi vermişim Meclise. Yani bu birinci parti, çoğunluk partisi eğer hoşunuza gitmiyorsa getirin kurullara, getirin komisyona eksikliğiyle, fazlasıyla düzeltelim yani bu hoşunuza gitmiyorsa ben geri çekeyim, siz verin de bari hiç olmazsa bu düzelsin.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – O zaman “Muhalefet de yok.” denir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Yok efendim yani keşke olabilse.

Bakın, saat on birde açıldı, saat on ikiyi on geçiyor; 2 başkanımız konuştu, iktidar milletvekili,

birinci partinin milletvekili konuştu. Şimdi, topu çevirdiniz, ancak sıra bize geldi. Ben üç dakika konuşacağım, fazla uzatmayacağım.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – “İktidar milletvekili” demeyin, önce tuşa bastım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim. Önce girmiştik. Uzatmayacağım ben.

Şimdi gelelim “Tavsiye kararları emredicidir.” hükmüne... Kanun teklifini verdik. Ben bunu komisyonda da söylemişim, bunu hemen getirelim, resen hareket edebilme olayını. Ne olur, kanun teklifini verdik, Meclise hemen getirebilelim.

Kadro yetersizliği... Hep söyledik, bunu hemen getirelim çünkü bir an önce... Israrla nüfus oranını dediniz, şikâyeti vesaire. Arkadaş, bu kadroyla bu şikâyetler karara bağlanamaz. Artı, o şikâyet oranı vesairesi halk bilinci, bir de ülkelerin demokratik rejim yapısıyla da alakalı yani sayı azdır diye, bizde sayı çoktur diye biz şununla bununla övünmeyelim. Yani demek ki vatandaşa bu kurumlara müracaat etme imkânı doğuyor, demek ki hukuka uyuyor diye de akla gelebilir yani bu, rejimle orantılı olan bir husus.

Okul müfredatlarında -hep söyledik- Kamu Denetçiliği Kurumunun önemini anlatmak lazım, müfredatlara girmesi lazım. Okul müfredatlarında bu yok yani bunun olması lazım.

“Tavsiye kararlarına uyulmuyor...” Uyulmuyorsa, o zaman, tavsiye kararlarına uymayan kurumun yöneticisi, yetkilisi kimse, o uymadığı için doğabilecek tazminatları o kurumun yetkilisine ve başkanına rücu etmek lazım çünkü mal canın yongasıdır, eğer biz tazminatı ona yüklersek ne olacak?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Öyledir zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Öyledir.” değil Üstat, kanun hükmünde kararnamelerle bunları kaldırdık yani keşke tekrar yine eski düzene dönebilse yani tazminatla ilgili eski düzene dönebilse çünkü tazminatı o kurumun yetkilisine rücu ettik mi, kişi diyor ki: “Aman, aman...” Bir sefer düşünceğe kırk sefer düşünceğe çünkü bu işin ucunda tazminat var. Devlet, Anayasa 129’ a göre bana rücu edecek. Bana rücu etmemesi için, efendim, ben daha dikkatli olayım. Onun için, bu kurumun verdiği kararlara uymayan kurumlardan, ondan zarar doğması hâlinde o kişilere rücu edilmesinde yarar var.

Bir de Kamu Denetçiliği Kurumunda arkadaşlarımız dört yıllığına seçildi çünkü o dönem bu yasa geçerken Parlamentonun seçimi de dört yıllıktı. Parlamentonun seçimini beş yıla çıkardıysak o zaman kamu denetçiliği seçimini de beş yıla çıkarmakta yarar var. Yani nedir? Çünkü o dönemde, efendim, gerekçe oydu: “Parlamentonun seçimi dört yıllıktır, biz onun için Kamu Denetçiliği Kurumuna üyeleri de dört yıllığına seçelim.” Belki o iktidarla çalışmayabilir vesairesi akıllarına gelmiştir. O zaman bunu da eş güdümlü olarak beş yıla çıkarmakta yarar var.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – İktidar değişmeyeceği için problem yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İktidar yok üstadım, ne iktidarı ya? Birinci parti var, iktidar yok üstat, Cumhurbaşkanlığı sistemi var, lütfen, ağabeyciğim ya.

BAŞKAN – Sayın Mahmut Tanal, toparlayalım lütfen.

Toplantımız son derece verimli ve esprili geçiyor ama zaman da geçiyor, toparlayalım lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, burada okullarla ilgili, evet, verilen o kararlar iyi, güzel, yerinde.

Benim söyleyeceklerim bunlar.

BAŞKAN – Değerli meslektaşım, teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama ben teşekkür edeceğim.

Söz verdiğiniz için, dinlediğiniz için -bu tavsiye kararlarımızı inşallah dinlersiniz, nazara alırsınız ve masaya getirirsiniz- teşekkür ediyorum, saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

Yarınki toplantıya gelmek isterim. İşte, bu birinci parti var ya, bu birinci partinin benim hakkımda düzenlediği fezlekelerden dolayı yarın İstanbul'a duruşmaya gideceğim, yoksa tutuklama kararını verecekler. Yani onun için yarınki toplantıya gelemeyeceğim, şimdiden başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Mahmut Tanal arkadaşımız meslektaşım, yıllarca birlikte de adliyelerde koşturduk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hâlen davamız da bitmedi ama.

BAŞKAN – Dava kazanamıyoruz. Ben yapmıyorum artık, yeni arkadaşlar yapıyorlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben de yapmıyorum da ama hâlâ dava bitmedi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Davayı hiç kazanamıyor mu size karşı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

BAŞKAN – Neyse, konuyu kapatalım şimdi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben davayı mı kazanamıyorum? Bilirkişi lehimize karar vermiş.

BAŞKAN – Peki.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Bir şey arz edebilir miyim efendim?

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Mahmut Bey'in değindiği konularda biz geçen yıl Millî Eğitim Bakanımızla görüştük. 6'ncı sınıfların sosyal bilgiler dersinde Kamu Denetçiliği Kurumu müfredatta yer aldı. Çocuk başvuruları o açıdan epey arttı bu sene.

İkincisi: Efendim, Yüksek Seçim Kurulundan seçime giren siyasi partilerin listesini aldık. Seçime giren bütün siyasi parti genel başkanlarına mektup yazdık "Seçim beyannamelerinizde Kamu Denetçiliğine yer verirsiniz memnun oluruz. Ayrıca, kazanacağınız belediyelerde belediye başkanlarının Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarına uymalarına da beyannamede yer verirsiniz memnun oluruz." diye mektup ilettik. Biz üzerimize düşeni yaptık Mahmut Bey, cevapları bekliyoruz inşallah.

BAŞKAN – Evet, size de çok teşekkür ediyoruz.

Bir konuyu tekrar söylemek istiyorum: Ben "Bireysel başvuru kurumları tek çatı altında toplansın." demedim. Bireysel başvuru kurumları önemlidir, yasaları farklıdır, talepleri ve çalışma şekilleri farklıdır ama bir koordinasyon içinde çalışmalarının da gerekli olduğunu özellikle tekrar hatırlatıyorum.

Söyledikleriniz çok değerli, hepsi zabıtlara geçti, biz de üzerinde çalışacağız, arkadaşlarımız da muhakkak çalışacaktır.

Kadroyla ilgili bir şey söylemek istiyorum: Geçmiş dönemde de aynı kadroyla çalışıyorlardı. Bu birazcık tecrübe, sürdürülebilir iş takibiyle ilgili bir şey. Her yerde başarı sadece kadroyla olmuyor, bunu özellikle söylemek isterim.

Bir de bireysel direkt müracaatlarla ilgili, Kamu Denetçiliği Kurumunun yasasında, siz de biliyorsunuz, müracaat hâlinde harekete geçmesi var. Aksi takdirde, çok tartışmıştık geçen dönemlerde de, bu tartışılması gereken bir konu diyoruz.

Tekrar, katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim Fahrettin Bey, buyurunuz efendim.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımıza da hoş geldiniz diyorum bütün heyetiyle.

Efendim, çalışmalarınızı takdirle görüyoruz, devamını da diliyoruz inşallah. Zaten sizin bu konularda tecrübeli olduğunuzu yıllarca biliyoruz.

Şimdi, efendim, benim merak ettiğim bir şey var. Tabii, biraz da acemiliğime verin, Parlamentoda yeni bir milletvekili olduğum için: Mevcut dilekçe verme hakkımız var Anayasa’da şurada burada birçok hakkımız var. Şimdi biz parlamentemiz güya, vatandaşımızın bir sorununu ilgili bakanlığa yazıyoruz. Bakanlık süresi içinde cevap vermiyor. Tekit ediyoruz, yine cevap vermiyor. Şimdi, Tarım Bakanlığına bir yazının ikinci tekidini yaptım. Öğrenmek için soruyorum: Bu tekitten sonra mahkemeye mi gideyim, size mi geleyim? Birinci sorum bu.

İki: Burada güya biz yasama görevi yapıyoruz ya, denetim görevi yapıyoruz ya, sayın bakanlara yazı yazıyoruz, soru önergesi veriyoruz, soru soruyoruz, diyoruz ki: Şu konuda bilgiye ihtiyacımız var. Sağ olsun sayın bakanların büyük çoğunluğu bilgi vermiyorlar. Şimdi, biz nereye başvuracağız? Meclisteki Dilekçe Komisyonumuza mı, İnsan Hakları Komisyonumuza mı, size mi yani Cumhurbaşkanımıza mı? Ben bir parlamenter olarak bunları bilmiyorum. Affınıza sığınıyorum, keşke öğrenebilseydim ama öğrenemedim. Bana bunlar konusunda bir bilgi verirseniz ben de vatandaşına “Ya, kardeşim, sizin verdiğiniz dilekçelere cevap verilmiyorsa, siz yok sayılıyorsanız üzülme, bizi de yok sayan bir yönetim var.” diyebilelim ya da bizi yok saymıyorsa yani milletin vekilinin bir sorusuna cevap vermekte imtina eden bir yönetim yoksa onu da anlatalım milletimize ama doğruyu anlatalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Bir milletvekiline cevap verilmemesi -hangi partiden olursa olsun, parti dışı söylüyorum- hiçbir şekilde kabul edilemez. Oradaki bürokratin ihmalidir, hatasıdır, kastıdır. Kesinlikle sorgulanması gereken bir şey. Ben, Mahmut Bey her ne kadar kabul etmiyorsa da iktidar milletvekili olarak bunu özellikle üstüme alıyorum ve Tarım Bakanına özellikle söyleyeceğim.

Sayın Başkanım, bu konuda cevap vereceğiniz bir şey varsa buyurunuz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Estağfurullah efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben özür dilerim. Yani ben kabul etmiyor değilim, yasa kabul etmedi “iktidar”ı yani yasa diyor çünkü “Cumhurbaşkanlığı sistemi”.

BAŞKAN – Dünya âlem kabul ediyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim değil, ben yasanın deyimini söylüyorum.

BAŞKAN – Tamam Mahmut Bey.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Başkanım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, sizin de ifade buyurduğunuz gibi, soru önergeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olan yasama faaliyeti. Bizim de 6328 sayılı Kanun’un 5’inci maddesinde bakamadığımız birkaç alan var. Bir tanesi, yargıya intikal eden konular; diğeri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleri. Ama Sayın Milletvekilim Fahrettin Bey, bunun dışındaki bütün konularda...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – İşte, Sayın Bakanlık bana, iki tekidim var, hâlâ cevap vermedi. Dava mı açayım?

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, benim haddime değil ama Başkanımın dediği gibi...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Hayır, benim hakkım var mı size vermeye?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var Ağabey, var.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, soru önergesi değilse bize müracaat edebilirsiniz.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Soru önergesi değil, evet, resmî yazı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim şikâyetlerim çok zaten, kararlar aldım, çok güzel kararlar veriyorlar.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben söyleyebilirim size.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Mahmut Bey’in bu konuda deneyimi var, eğer avukatlık ücreti almazsa sizden, ondan yardım alabilirsiniz.

BAŞKAN – Ama Hüda Hanım bekliyor, Sayın Vekilimiz bekliyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir dakika...

BAŞKAN – Buyurunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, arkadaşlar, İnsan Hakları Anıtı, biliyorsunuz, ablukaya alınmıştı. Bu bir ifade özgürlüğü, bir düşünce özgürlüğüdür. İçişleri Bakanlığına müracaat ettim, kaldırmadı. Ne yapacağım? En sonunda dedim ki: En iyi yol, bu işi Kamu Denetçiliği Kurumuna bildirmek. Kamu Denetçiliği Kurumuna müracaat ettim, İnsan Hakları Anıtı’nın ablukaya alınması ifade özgürlüğünü kısıtlamak anlamına gelir, dünya nazarında biz zor duruma düşeriz. Sağ olsunlar “Bu hukuka aykırıdır.” tavsiye kararını verdi. İçişleri Bakanlığına gönderdik, İçişleri Bakanlığı ertesi gün kaldırdı o ablukayı. Şimdi, şu anda beklediğim ikinci güzel bir karar var, tüm kamuoyu onu bekliyor. Benim şu doğal gaz var ya, saatimi sökmüşlerdi, onunla ilgili müracaat yaptım. Şimdi tüm Türkiye o kararı bekliyor. Ücretsiz olarak bu tür dilekçeleri yayınlıyorum, bu tür dayanışmaya da hazırım. Yani o doğal gaz kararı için tüm Türkiye sizi bekliyor.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Sayın Hüda Kaya, İstanbul Milletvekilimiz.

Buyurunuz efendim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Toplantımızın da hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, bürokratlar ve değerli vekillerimi selamlıyorum.

Sayın Başkan, konuşma arasında “yargıya intikal etmiş olan davalar hariç” diye söylendi, öyle hatırlıyorum fakat şunu da ifade etmek istiyorum yani çok soru var ama sadece üç başlık altında hemen somut bir şeyler soracağım.

Öncelikle, Mahmut Tanal Vekilimizin ve yanındaki Fahrettin Vekilimizin de verdiği bilgiler ve burada oluşan bir algıdan yola çıkarak, halkımız hak arama kurumlarımızla ilgili gerçekten bu anlamda ciddi bir bilgisizlik içerisinde, yani bilinçsizlik demeyeyim ama bilgisizlik içerisinde. Bunun eğitim

kademelerinde, özellikle gençler üzerinde tanıtılması, böyle bir bilinçlenme çalışması yapılması çok önemli. Hele ki hani Ankara'dan bakınca her şey çok güllük gülistanlık, burada oturuyoruz, konuşuyoruz, söylemler gayet güzel, her şeyi tıklar tıklar işleyen bir devlet görüntüsü ortaya çıkıyor ama alanlara gittiğimizde, yerellere gittiğimizde, halkın içinde olduğumuzda şu anda en dünyanın en sayılı devletlerinde insan hakları ihlallerinde birinci sıralarda, üst sıralara oynayan bir ülke, toplum gerçekliğiyle karşı karşıyayız. Kurumlarda, alanlarda haklarını arama noktasında insanlarımız gerçekten bu noktada büyük bir bilgisizlik içerisinde. Tabii ki belki kamu spotlarıyla, farklı müfredat çalışmalarıyla devlet mekanizmasında bunlarla ilgili çalışmalar yapılabilir ama hazır siz buradayken size gelen bazı somut teklifler, öneriler, başvurular noktasında yardımcı oluyorsunuz.

Şu üç başlığı özellikle söylemek istiyorum Sayın Başkan: Biz milletvekilleri olarak -ben de dâhil olmak üzere- cezaevlerindeki bazı arkadaşlarımızla ilgili onlarca dilekçe verdiğimiz hâlde bakanlıklardan bize tenezül edip bir geri dönüş, bir cevap bile verilmedi bugüne kadar. Biz bunlarla ilgili size yazılı mı başvurmak zorundayız?

İki: Bu konuda bakanlıklarla ilgili cevap almakta, muhatap bulmakta vekil olarak bile biz zorlanıyoruz, kaldı ki halkımızın devlet mekanizmalarında bazı haklarını arama noktasındaki çaresizliklerine de ayrıca şahidiz.

Diğer bir nokta, cezaevlerinde yaşlı ve hasta insanlar var. Yüzde 50, yüzde 60, yüzde 70, hatta yüzde 90 raporlu, kendilerine bakamaz, hasta raporları olmasına rağmen hâlâ mahkeme ısrarla bu insanların cezaevlerinde kalabileceğine dair karar veriyor ve bu insanlar gerçekten ikinci, üçüncü şahısların yardımına muhtaç şekilde cezaevlerinde hâlâ tutulmaya devam ediyor. Bunlardan biri 80-90 yaşları civarında Sisi Bingöl diye yaşlı bir kadın. İsimleri çok bunların.

Diğer bir nokta yine kadınlarla ilgili Sayın Başkan. Her gün kamuoyunda, basında yayımlanıyor ve bize gelen sayısız mektupla başvurular var, insan hakları komisyonları ve kurumları bunu bilir; muhakkak biliyorlardır zaten. Cezaevlerinde doğum yapmak zorunda kalan, cezaevlerinde doğum yapmak zorunda bırakılan -yasaya aykırı olmasına rağmen- kadınlar var. Gene, doğum yaptığı hâlde lohusa hâliyle cezaevlerinde yasaya aykırı tutulmaya devam eden kadınlar var. 700'ün üzerinde bebek, anneleriyle beraber cezaevlerinde büyümeye mahkûm edilmiş.

OYA ERONAT (Diyarbakır) - Başkanım, cezaevleri alt komisyonu mu bu?

BAŞKAN – Tamam, toparlayalım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Cezaevi alt komisyonu değil ki burası.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Vekil, ben burada Sayın Başkan buradayken bire bir kendisine hitap ediyorum, kendisine soruyorum. Sizin böyle bir müdahaleye hakkınız yok.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hakkım var, ben bu Komisyonun üyesiyim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hakkınız yok, ben de üyesiyim.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ben zaten üç nokta dedim Sayın Başkan, üç konu dedim ve zaten sonuna geldim. Yani bu kadar tahammülsüzlük olamaz.

BAŞKAN – Şimdi, Cezaevleri İnceleme Komisyonu detaylı incelediği için Oya Hanım...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Cezaevleri alt komisyonu değil burası.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bakın, tahammülsüzlük yapmayın, Türkiye'nin gerçeği bunlar.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Terbiyeni takın!

BAŞKAN – Oya Hanım, tamam.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Aa, bu nasıl bir ifade? Ne kadar saygısızınız!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yüzsüz ya! Terbiyesiz!

BAŞKAN – Tamam Oya Hanım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Yani bir kadın olarak hiç yakışmıyor size!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen kadın bile değilsin!

BAŞKAN – Oya Hanım, sakın olun, bitirelim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ya, nasıl bir vekilsiniz siz, nasıl bu Mecliste insanları temsil ediyorsunuz, hayret!

BAŞKAN – Bakın, bunu söylemeyin, bu da ayıp.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Çok ayıp bir şey. Bu üslup nasıl bir üsluptur?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ayıbı senden mi öğreneceğim? Terbiyesiz!

BAŞKAN – Hüda Hanım, bir an evvel sorunuzu sorun, ondan sonra da toparlayalım. Lütfen kısaca sorun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, bu bir tahammülsüzlüktür. Ben üç madde dedim, bakın çok sorun var...

BAŞKAN – Tamam, üçüncü maddeyi lütfen söyler misiniz?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Zaten söyledim, sonuna geldim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam, bitti mi? Teşekkür edelim mi?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan bitmedi.

BAŞKAN – Buyurunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, biz her zaman kendisini burada göremiyoruz ve hazır buradayken... Gerçekten aldığım intibayla, özellikle Sayın Tanal'ın ifade ettiği örneğiyle de güzel sonuçlar alınması, hakemlik yapması, sonuca götürmesi bunlar güzel adımlar. Keşke hep böyle pozitif gelişmeleri duysak ve bunlar daha çok artsa.

BAŞKAN – Evet, toparlayalım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Fakat ben toplumumuzun problemlerinin, bunların giderilmesi noktasında ifade etmek istedim.

Bebekli kadınlar, bezini dahi alamayacak, çocuğuna mamasını alamayacak dar gelirli, imkânsız kadınlar hâlâ cezaevinde tutulmaya devam ediyor. Bunlarla ilgili de sizlerle dirsek temasında bulunalım ve bizlere bu yolda yardımcı olmanızı talep ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hüda Hanım, teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Şimdi, öncelikle, biraz evvel kullandığımız kelime için bir tashihi gerekebilir. Oya Hanım tabii ki halkın oyuyla seçilmiş bir milletvekilidir "...burada nasıl temsil ediyorsunuz!" cümlesi yanlışlıkla çıktı diyelim ve bunu tatlıya bağlayalım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Vallahi biz vekil olarak "Siz vekil değilsiniz!" diye yollarda, her yerde zaten saldırıya uğruyoruz.

BAŞKAN – Hepimiz buraya halkın oylarıyla gelmiş insanlarız.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tahammülsüzlük hoş değil. Tahammülsüzlük yapılmaması gerekiyor.

BAŞKAN - Tahammülsüzlük de yok. Birbirimizi dinleyelim.

Ben şunu söylemek istiyorum bir hukukçu olarak: Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı nedeniyle ne Kamu Denetçiliği Kurumu ne biz, yarıdan gelen dilekçelere hiçbir şekilde müdahale edemeyiz, yasal olarak zaten engelimiz var, bu konuda yargı bağımsızlığını öne sürerek kararlarımızı veriyoruz, muhtemel KDKde öyle yapıyor.

Cezaevleri konusunda da her ne kadar İnsan Hakları Komisyonu bu konuda alt komisyonu ve süresiz bir Komisyon olmasına rağmen bizim Komisyonumuza da cezaevlerinden çok dilekçe geliyor değerli milletvekilleri. Her dilekçeyi özellikle dikkate alıyoruz ve Adalet Bakanlığının Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüyle hemen hemen her gün telefonla, yazışmayla bir irtibat hâlindeyiz. Bazı şeyler biraz sizin anlattığınız gibi değil, bu konuda birazcık dezenformasyon var ve yanlış bilgilendirme var. Bizim yazdığımız -ve gerçekten çok tüzülerek okuduğumuz- bir dilekçeye Adalet Bakanlığından gelen cevapta hiç de öyle olmadığını görüyoruz. Tabii ki cezaevleri normal bir yer değil, ortamları kötü olabilir belki kendileri ve aileleri için ama orada yaşadıkları sürede devletin insani olarak destek verdiğini de biliyoruz; bunu, bize gelen cevaplardan ve yaptığımız bire bir görüşmelerden de biliyoruz. Maalesef bu konu birazcık suistimal edilen bir konu. Bunu da zabıtlara geçmesi açısından söyleyeyim ve Başkana söz vereyim.

Buyurunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Başkanım, kayıtlara geçmesi için tekrar ediyorum...

BAŞKAN – Ben Komisyon Başkanı olarak bana gelen dilekçelerle ilgili söylüyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tamam. Biz de bize gelen gerçekliklerden, şahit olduklarımızdan, bildiklerimizden yola çıkarak burada tek bir kelime, olay saptırılmadan gerçekleri ifade ediyoruz.

BAŞKAN – Öyle bir dilekçeyi gönderin bana yani doğum yapan bir kadına ihtiyacının verilmediğine dair bir dilekçe gönderin, ben onun takibini yapayım. Böyle bir şey yok. İçeride de değil, çoğuna doğum sırasında izin veriliyor, onların hepsini takip ediyoruz.

Başkana söz verelim.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bir saniye Başkanım, şöyle yapalım mı, Hüda Hanım'ın da teklifi oydu: Bütün soruları alalım. Uzayacak bu iş çünkü toplantımız gerçekten çok verimli gidiyor.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – O zaman bir cümle arz edebilir miyim?

BAŞKAN – Bir şey söyleyeceğim yalnız Hüda Hanım, Başkan bizim toplantımıza belki yılda bir kere bu iş için geliyor ama odası şurada, yürüyerek bile gidebilirsiniz, kapısı her an açık, gidip orada bizzat da görüşebilirsiniz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Ben de onu arz edecektim.

BAŞKAN – Ben anladım zaten. Bu Komisyonunda yıllardır olunca biliyorsunuz.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi diğer soruları alalım.

İzmir Milletvekilimiz Sayın Özcan Purçu, buyurunuz efendim.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Kamu Başdenetçimiz ve kıymetli bürokratları; hepinize saygılar sunuyorum.

Öncelikle, işimiz çok. Tabii, pembe tablolar çiziliyor ama hakikaten sahadan bize, özellikle

Dilekçe Komisyonuna üye olduktan sonra ciddi dilekçeler ve şikâyetler geliyor. Bana şu anda 400'e yakın şikâyet, sorun dilekçesi geldi, bunlardan 200'den fazlasını Dilekçe Komisyonumuza ilettim, daha da gelmeye devam ediyor. Tabii, emeklerinize sağlık, hakikaten çok ciddi çalışmalar yapılıyor, bunları görmemek mümkün değil, görüyoruz ama tabii Türkiye nüfusu itibarıyla büyük bir ülke ve dolayısıyla sorun oluyor. Bu sorunları elimizden geldiğince bu Komisyonu da fırsat bilerek çözmeye çalışacağız.

Yalnız, Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili benim kendi isteğim -tabii, kendi isteğim de olmuyor ama- yani isterdim ki yetkilerin daha çok genişletilmesi ve özellikle tavsiye kararının uygulanabilir ve herkes tarafından kabul edilebilir olması. Bu benim arzum ama maalesef şu an itibarıyla bu durumdayız.

Yalnız, özellikle Sayın Başkanımın dediği, yargıya intikal etmiş konuların dışında, mesela, bize yargıya intikal etmiş yetmiş yıllık davalar geliyor Sayın Başkanım, yetmiş yıllık, eli yıllık, altmış yıllık, yarım asrı geçmiş davalar. Burada da bir hak suistimali söz konusu ve devletin enerjisini, hâkimini, savcısını, elektriğini, binasını aslında israf ediyoruz. Geçen gün de ben böyle bir davaya katılımcı olarak katıldım bizzat, yetmiş beş yıllık bir davaya katıldım.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Neydi dava?

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Yetmiş beş yıllık, köylünün arazilerinin teslimiyle ilgili. Zeytin ağaçları büyümüş, iki yüz-üç yüz yıllık zeytin ağaçları var, dedelerinden kalmış ve hazine dava açmış yetmiş yıl önce “Hazinenin mi, köylünün mü?” iki yüz elli yıllık, Osmanlıdan kalma tapular ondan sonra iptal oluyor, Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiyor ve o dava devam ediyor. Yani tarım yapılıyor, zeytin ağaçları var, hâlen daha... Böyle haksızlıklar olan, yaklaşık 800 kişiyi, bin kişiyi ilgilendiren davalar var Sayın Başkanım. Bu da hakkın aslında suistimali. Bu tür davalara Kamu Denetçiliği olarak müdahil olunması gerektiğini düşünüyorum. Türkiye'nin her tarafından bu tür şeyler geliyor.

Bir diğeri de Sayın Başkanım, dilekçe verilmemesine rağmen, belki sizlere intikal etmemesine rağmen –bunu ayrıca bir soru olarak da alabilirsiniz- “Bu bizim Kamu Denetçiliği Kurumunun konusu ama dilekçe de gelmedi, bizim buna müdahale etmemiz lazım.” dediğiniz bir konu var mı? Bende var da onun için soruyorum. Yani “Keşke buna bir dilekçe gelse de biz de başvursak da çözsük.” falan gibi böyle... Benim mesela hakikaten çok üzülmediğim bir şey var, objektifliğin de ötesinde. Türkiye 1'incisi, KPSS'de Türkiye 1'incisi olmuş, müfettişlik sınavında Türkiye 3'üncüsü olmuş, 7'ncisi olmuş, 3'üncü ve 7'nci olan kişi bana geldi, kendisi bir kızımız, başvurdu. Türkiye genelinde yapılan bir sınavda Türkiye 3'üncüsü olmuş, mülakatta elenmiş; Türkiye 7'ncisi olmuş, mülakatta elenmiş. Şimdi, bu bizim konumuz aslında Sayın Başkanım, neden? Burada bir haksızlık olduğunu çok net ifade etmek gerekir. Onun için soruyorum: Kamu Denetçiliği olarak hiçbir dilekçe gelmemesine rağmen “Biz buna müdahale edelim, burada bu kurumun suistimali var, sıkıntısı var.” dediğimiz konularda müdahale edilmesi gerektiği için Kamu Denetçiliğinin aslında görev ve yetkilerinin genişletilmesi gerektiğini düşünüyorum. Milletvekilleri arkadaşlarımızın da bu konuda birlikte çalışma yapması gerektiğini düşünüyorum. Ben bu konuda elimden geldiğince de destek veririm.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sizden gelen toplu dilekçelerle ilgili biz çalışmayı başlattık.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Biliyorsunuz, 200 tane dilekçe geldi. Sayın vekilimize dilekçeler gitmiş, o da bize gönderdi. Biz hemen onu kayda geçirdik ve işlemlerine başladık. Bu bilgiyi de size arz ediyorum.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Tamam, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Son konuşmacımız Erol Kavuncu, Çorum Milletvekilimiz. Ondan sonra Başkanım kısaca bir cevap verirse oylamaya geçeceğiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kıymetli milletvekili arkadaşlarım ve Kamu Denetçiliği Kurumu Başkan ve Yönetim Kuruluyelerine, personeline özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Az önce milletvekili arkadaşımız cezaevleriyle ilgili konuşmasında yaşlıların, çocuklu hanımların ve diğer mahkûmların taleplerine cevap verilmediği konularına değindi. Malumu aliniz, geçtiğimiz günlerde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu cezaevleri alt komisyonuyla birlikte Sincan Cezaevi yerleşkesinde neredeyse gün boyu süren bir incelemede bulunduk. Arkadaşlarımız bütün partilerden vardı. Hatta sadece cezaevi alt komisyonu değil, o komisyonda bulunan bütün arkadaşlarımızdan katılanlar olmuştu. Tabiri caizse sansürsüz bütün bloklara, bütün koşullara girildi. Hatta HDP önceki milletvekili İdris Baluken Beyefendi ziyaret edildi. Yani bir yanlışı siz kırk defa söylerseniz doğru olmaz. Sürekli bu konunun, az önce Başkanımın da ifade ettiği gibi, suistimal edildiğini düşünüyorum. Orada enine boyuna incelendi, o söz konusu şikâyetlerle ilgili çok ciddi bir emareye rastlanmadı, diğer milletvekili arkadaşlarımız da dâhildir. Suistimal edildiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Nereden bakarsanız öyle görürsünüz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, mümkün olduğu kadar toparlayarak cevap verirseniz, Genel Kurul saatimiz geliyor, oylama yapacağız daha.

Buyurunuz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Zaten Fahrettin Bey’e kadar, sayın milletvekilimize kadar olan sorulara cevap vermiştik.

Hüda Kaya Hanımefendi’nin, sayın milletvekilimizin bahsettiği konular tartışıldı ama Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi, arkadaşlar, biz hem hukuken hem de fiziken sırtımızı Meclise yaslamış sayılırız, binamız çok yakın. Bütün arkadaşlar -yani mesai saatinin dışında da olabilir- hangi konu olursa olsun bize intikal ettirirlerse biz memnun oluruz çünkü bütün mesele, Türkiye’deki yönetimin iyi hâle gelmesi. Bu, 82 milyonun ihtiyacı.

Buradaki en büyük sıkıntımız yani hukuk kültüründeki zayıflığımız, hak arama kültüründeki eksikliğimiz. Hep beraber bunu tamamlarsak bu işler daha kolay çözülür.

Şimdi, efendim, Hüda Hanım, Sayın Milletvekilim, bize bu konuda gelen başvurular var. Biz bunlarla ilgili dostane çözümler yaptık, çok sayıda var onlar hem de. Şimdi, efendim, buradaki problem şu: Sizler Anayasa’yı değiştiriyorsunuz burada, kanunları değiştiriyorsunuz ama taşrada veya en ücrada hizmet veren arkadaşlarımızın anlayışının değişmesi zor oluyor. Bazen ufacak bir memur arkadaşımız kendine bir alan oluşturuyor, orada krallığını ilan etmeye veya sürdürmeye çalışıyor. İşte, Kamu Denetçiliği Kurumu gibi veya Dilekçe Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu gibi benzer kurumlar bunların önüne geçmek için var. Fakat efendim şöyle bir şey var: Bize de şifahen geliyorlar. Diyorum “Bak, ne güzel, bunu yazılı hâle getirin.” Yazılı hâle gelmeyince biz harekete geçemiyoruz. Sayın milletvekilimizin belirttiği gibi, şimdi, bizim resen inceleme yetkimiz yok Özcan Bey. Avrupa Birliği ilerleme raporlarında bunlara değiniliyor, Reform Eylem Grubu toplantısında da sağ olsun bakanlarımız bu konuda adım atıyor. İnşallah resen inceleme imkânı da verilirse bunlar büyük oranda

çözülür ama tekrar arz ediyorum. Size gelen şikâyetleri mutlaka bize intikal ettirin arkadaşlar. Zaten Sayın Başkanlarımın görüşüyoruz, onlarla zaman zaman bu koordinasyonu geliştirecek daha faydalı olur.

Şimdi, efendim, kanun çıkarken Başbakanlık Müsteşarlığı vardı, başdenetçi özlük hak ve protokoldeki statü gereği müsteşar düzeyindeydi. Şimdi müsteşarlık Cumhurbaşkanlığı İdari İşleri oldu. Başdenetçilik açısından bir problem yok ama denetçi arkadaşların denkliği müsteşar yardımcılarını açısından. Şimdi müsteşar yardımcılığı kalmayınca, kalkınca arkadaşlarımız hem protokol açısından hem diğer noktalarda sıkıntı çekiyorlar. Bir tavsiye kararını uygulama konusunda bile ilgilileri aradığında onlar statü arıyorlar. Meclisten inşallah bunun düzeltilmesini talep ediyoruz.

Türkiye’de, bürokraside personel ihtiyacı ve bina ihtiyacı hiç bitmez. Ben yirmi beş yıldır Ankara’dayım, hiç bitmedi. Biz kurumda arkadaşlarla şöyle bir karar aldık: 5 bin müracaatı aynı personelle çözüyorduk, şimdi 17 bini de aynı bina, aynı personelle çözüyoruz. Bu yıl 25 bin ile 30 bin arasında gelecek, aynı personelle çalışıyoruz. Arkadaşlarımızı eğitimlerle, moral motivasyonlarla daha iyi çalıştırıyoruz ancak bizde sadece başdenetçilik ve genel sekreterlik var; ne daire başkanlığı ne benzer, hiçbir şey yok. Arkadaşlarımız, uzmanlarımız da çok iyi yetişmiş, özlük hakları konusunda da epey talepleri ve sıkıntıları var. Buna sadece değinip geçeceğim efendim.

BAŞKAN – Başkanım, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Biz de teşekkür ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Bugün ben toplantı boyunca çok teşekkür ettim, kusura bakmayın, birazcık toparlamak adına.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Resen başvuru konusu ve özlük hakları konusu tartışılması gereken bir konu. Hele hele resen başvuru konusu özellikle çok tartışılması gereken, dikkatli olunması gereken bir konu diye düşünüyorum.

Ama Kamu Denetçiliği Kurumunun seçim süresinin dört yıl, Meclisin beş yıl olmasıyla ilgili bir birliktelik olması adına belki orada bir çalışma gerekebilir. Ben katkı sunan bütün vekillerimize tek tek teşekkür ediyorum.

V.- ALT KOMİSYONLAR

A)ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak için alt komisyon kurulması

BAŞKAN – Tüzüğümüz gereği bizim bir alt komisyon kurmamız ve bu raporun daha detaylı incelenmesi, alt komisyon üyeleri uygun görürse denetçileri davet etmesi ve tarafları davet etmesiyle ilgili süreci başlatmamız lazım. Bu konuda bir önerge var, onu okutuyorum:

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına

6328 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında uyarınca, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere, aşağıdaki üyelerden kurulu bir alt komisyon oluşturulmasını arz ve teklif ederiz.

Fehmi Küpçü

Hüda Kaya

Meliha Akyol

Bolu

İstanbul

Yalova

Hüseyin Avni Aksoy

Metin Nurullah Sazak

Karabük

Eskişehir

	Siyasi Partisi	Adı Soyadı	Seçim Çevresi
1	Adalet ve Kalkınma Partisi	Ahmet Salih Dal	Kilis
2	Adalet ve Kalkınma Partisi	Zülfü Demirbağ	Elâzığ
3	Adalet ve Kalkınma Partisi	Mustafa Kendirli	Kırşehir
4	Adalet ve Kalkınma Partisi	Meliha Akyol	Yalova
5	Adalet ve Kalkınma Partisi	Ergün Taşcı	Ordu
6	Cumhuriyet Halk Partisi	Hüseyin Avni Aksoy	Karabük
7	Cumhuriyet Halk Partisi	Servet Ünsal	Ankara
8	Halkların Demokratik Partisi	Hüda Kaya	İstanbul
9	Milliyetçi Hareket Partisi	Metin Nurullah Sazak	Eskişehir

Gerekçe:

Yıllık raporu, ayrıntılı bir şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarıyla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işleri yapmak üzere 9 üyeli bir alt komisyon kurulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum değerli milletvekillerimiz: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – İYİ PARTİ’den olmuyor mu?

BAŞKAN – Olmuyor, milletvekili sayısına göre bu şekilde oluyor.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2018 yılına ait yıllık raporunu ayrıntılı bir şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işlemleri yapmak üzere, biraz evvel önergede okunan, Kilis Milletvekili Sayın Ahmet Salih Dal, Elâzığ Milletvekili Sayın Zülfü Demirbağ, Kırşehir Milletvekili Sayın Mustafa Kendirli, Yalova Milletvekili Sayın Meliha Akyol, Ordu Milletvekili Sayın Ergün Taşcı, Karabük Milletvekili Sayın Hüseyin Avni Aksoy, Ankara Milletvekili Sayın Servet Ünsal, İstanbul Milletvekili Sayın Hüda Kaya, Eskişehir Milletvekili Sayın Metin Nurallah Sazak seçilmiştir. Kendilerine başarılar diliyoruz.

Alt komisyonumuz teşkil etmiştir. Alt komisyonumuz çalışmalarını tamamladıktan sonra raporunu Karma Komisyonumuza sunmak üzere çalışmalarımız devam edecektir.

Gündemimizde başka konuşulacak konu kalmadığı için toplantımızı kapatıyorum. Her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, hayırlı günler diliyorum.

Kapanma saati: 12.43

